

משך

ויקרא

חכמה

לה והא כתיב ואת אשר חטא מן הקודש ישלם וחמישמו יוסף עליו וזהו דרשא דתיוב וברור בס"ד. (וקלט מזה הביאו כן בשם הראב"ד ז"ל):

א מכל אשר ישבע עליו לשקר. הוא לרבות משומת יד ולא אהדרי' קרא בהדי'. ומהבא פריך רבא לר' יוחנן דאמר. כסף קונה במטלטלין. יעוין הפלפול בפרק הזהב. וגראה דלר' יוחנן אתי שפיר לטעמי'. דאיהו סבר דגולה ועושק אין כאן מי דיהיב שטרי. ופקדון בשטר הלא אין בו אחריות נכסים דלמא יאנס ואינו חייב כלום רק בחשומת יד יש מלוה בעל פה ומלוה בשטרי. ובמלוה בשטר אס כי חייב בהשבעה אבל מקרבן וחומש פטור. דאין משלמין על שעבוד קרקעות וכמו דאמר בפרק שבעת הפיקדון לר' יוחנן. דסובר במלוה בשטר פטור מקרבן. דכתיב מכל אשר ישבע עליו מכל ולא כל יעו"ש. לכן לא אהדרי' קרא בהדי' ודוק.

צו

זאת תורת העולה. ירושלמי מגילה ודא מסייע לריב"ח דסבר דבני נח לא הקריבו שלמים. זאת תורת העולה היא העולה שהיתה כבר. ובשלמים כתיב וזאת תורת זבח השלמים אשר יקריב מכאן ולהבא. ולר' אלעזר יתכן דסבר כר' ישמעאל דבשר תאווה לא הותרה במדבר והיה לריך להביא זבח שלמים וכמוש"כ הרמב"ן פ' אחרי' דבמדבר היו חייבין כרת על שחיטת חולין בחי' לכן כתיב אשר יקריב. שמוכרה להקריב. אבל בעולה שרק במדבר כתיב היא העולה. שאם הקריבו ודוק.

וזאת תורת המנחה כו' והרים ממנו. מנחה היה ליל וכחב בלשון זכר שקאי על העשרון וכאלו כתב והרים מן העשרון כו' שהמדות בלשון זכר עשרון בלול. הין לוג וכיו"ב. ומהו דרשו והרים ממנו מן המחובר. (מנחות כ"ד). ולכן פריך מנחות ע"ז ע"ב והקריב ממנו מן המחובר הלא מעתה דכתיב ואת כל חלבו ירים ממנו התם מאי מחובר איכא. ולא פריך לעיל דף כ"ד משום דאם יש הוכחה על דרש זה מרחב בלשון זכר ודוק.

והנה בפרשת בחוקתי ואם בהמה אשר יקריבו מנחה קרבן כו' אשר יתן ממנו לר' יהיה קדש היה ליל מנחה. רק הוא כמאמר המוסגר. וכך סדר הפסוק כל אשר יתן לר' יהיה קדש. רק שלפ"ז יתכן לפרשו על קדושת בדק הבית. שאם הקדישן תמימים הו' אינן נפדים לחולין וכמוש"כ רמב"ם פ"ה מהלכות

מבואר פרק ד' שומרין. עוד י"ל דוקא דברים שהאדם שומרין לו שבעה בבי"ד הוא עשוי לחטא בהנה ולא שבעה וכמו בכל מקום דאיכא למימר אישחמוטי קא משתמיט או למ"ד חסוד אמונא לא חסוד אשבעתא וכיו"ב. ה' אס אדם שמחזיקין אותו לנאמן שבעה אינו עשוי לחטא בהנה שאין דרכו להיות חסוד על ממונו. בזה חייב קרבן שבעת בטוי ודוק.

ויתכן עוד. דהנה חיוב שבעת הפיקדון על זדון שבעה. אף דבזדון שבעה כתיב לא ינקה ד' ואיך מביא קרבן לכפר על חטאתו. אף החמם והעושק הוא מכריחו להשבע לשקר שהוא תוצאו ואיהו לאמת דפריי' ולהפטר מצעל דינו נשבע לשקר ואינו מוכן לחלל שמו יתברך והוא כאנוס מפני זדון לבו. ובזמן לבות יודע שהאדם טבעו בכך ועשוי הוא להשבע על אחת מכל אלה ודוק.

ובתו"כ עליו לשקר ישלם אין משלם אלא לאחר שבעה. פירוש. דתשלומין של קרן אינו משלם רק כשישבע. דמיירי קרא היכי דליתי בעיניה וחייב בלונסין ואימתי חייב בלונסין לכשישבע. ועיין ב"ק דף ק"ה ב' ור"ב ששת מוקים לה כשעומדת באגס. וכן מוכח מלקמן תאמר בזה שמשלם חומש ואשם. הו"ל ומשלם חומש ואשם. ישלם לפני שבעה ולאחר שבעה כו'. דעל הקרן מיירי ודוק.

שם אולי את תשלומי כופל ולא אולי תשלומי ד' וה'. לפלא הוא. איך אשכח דעל טביחה או מכירה לחודיה ישלם דו"ה. ודו"ה אמר רחמנא ולא ג' ולא ד'. ואולי דאיתא כסומכוס דאמר משלם ג' וד' על טביחה לחודיה ויש טביחה בלא גנבה. עיין ירושלמי סוף ארבעה שומרין ודוק. עוד יש לאשכוחי גווי ואבמ"ל:

שם פרק כ' פסוק ז'. מנין שמשלם חומש ואשם על התשלומין האלו ת"ל הקדש ישלם וחמישמו יוסף עליו. פירוש פשוט כמו דתן בכריתות דף כ"ז ע"ב דאם מעל בכסף אשם היינו ב' סלעים. מביא אח"כ אשם מעילות ב' סלעים ואשם [היינו קרנו] של עשרה זהובים וכלול קרן בהדי חומשא ולא אמרינן שיוסיף על האשם מעילות דכל חומש בהדי קרנא בעי להווי. וזה דקאמר מנין שמשלם חומש ואשם על התשלומין האלו. היינו שמוסיף חומש על קרן ולא בהדי הק אשם מעילות. ת"ל הקדש ישלם וחמישמו יוסף עליו. והא דקאמר אשם דסד"א כי מייתי אשם מעילות של שמונה עשר זהובים נפיק כולו היינו אשם מעילות עד תשלומי קרן וחומש קמ"ל דלא כן. וזה מפורש בסוגיא תמן למימרא דחומשא בהדי ליל מייתי

דזה כשהיא כולה שלמה, אבל אם כבר אכלו ממנה חו"ה המחתא ככל בני אהרן ושם כתוב יאכל אותה שכל מה שיש ממנה מותר לאכול כמו שכתוב ברא"ש פ"ג דשבוטות החילוק בין שאוכלנה לשאכל אותה: **ת"כ** יאכלו אהרן ובניו לאהרן שלא במחלוקת ולבניו במחלוקת מה אהרן כ"ג שלא במחלוקת אף בניו כ"ג שלא במחלוקת. פשוט דיליק מהא דכתיב בויקרא לאהרן ולבניו כיון דכתיב בלמד בינתיים הוי כאלו מחלק בין אהרן ובין בניו שהיו נוטלים במחלוקת. ומהא דכתיב כאן אהרן ובניו בלא למיד בינתיים מורה על בניו כהנים גדולים שנוטלים כמוהו שלא במחלוקת וברור. וקדוק בזה תמלא בשלשון בני אדם ג"כ להשגת הראב"ד פרק י"א מהל' זביה הלכה ו' יע"ש ודוק:

מצור תאכל במקום קדוש. בתוי"ב. לפי שנאמר יאכלוהו אין לי אלא כולה מנין אפילו מקצתה ת"ל האכל אפילו כ"ש. פירשו עפ"י מה דאמרנו בסוף פ"ג דשבוטות שבושה שלא אוכל כבר זו כיון שאכל ממנה כזית. שלא אוכלנה אינו חייב עד שיאכל כולה. ופירשו התם, דאם נאבד מקצתה חו"ה אינו חייב עד שיאכל כולה. ולכן אם הוא ידעיין מיאכלנה הו"א שיהא כל השירים מהקומץ או מזה לאוכלה. אבל כשאמר תאכל פירשו אפילו נאבדו מקצת השירים מזה לאכול הנשאר. ויעוין בכס"מ הלכות שבוטות פ"ד. וכן פירש הראב"ד. וזה פירוש כל שהוא. ר"ל כפי הנוחר אף אם נאבדו מקצתן אבל לאכול כל שהוא יתכן דאין זה קיום מזה עשה כיון שאינה אכילה. רק דאם היה מגיעו כפול היה אוכל בלירוף שאר קדשים בכזית וכל הקדשים מלטרפין והיו אוכלין הפול מלח"פ עם לירוף שאר קדשים והיה כזית. ויעוין תוי"ז ביומא. וכמו שכל הפיגולין מלטרפין. כן כל הקדשים מלטרפין למזות אכילת קדשים. ויעוין תת"ס אור"ח סימן מ"ט ודוק:

הנה המעלים פי"א מהלכות מעה"ק כתב שהאוכל שירי מנחות טרם שהוקטר קומץ גרוע טפי מאוכל בשר קודם הקטרת אימורין. שהרי הקומץ בהקטרתו הוי מתיר לשירים. כמו דם למזבח. ויע"ש דאולי לקי כאוכל בשר קדשים קודם זריקה יע"ש. וכיון שכן נראה נא בבני עלי שמספר הכתוב שאכלו טרם שהקטירו האימורים אמר וזהו חטאת הנערים גדולה. היינו עבירה גוררת עבירה כי נאלו כו' את מנחת ד' שבמנחות היו אוכלים שירים קודם הקטרת הקומץ [וכן הוא במדרש שמואל מדוע אתם אוכלין שירי מנחה ומניחין הקומץ לזבובים כו'] ולזה אמר למה

מהלכות עירובין, לכן פירש הכתוב במאמר המוסגר [ממנו] הוא שהמניח תהא מקדשת קרבן לר' ואינו בדק הבית (ובמ"ש תמורה י"ג ע"י"ש). וזה מפרטי הקרבן. וקרבן לשון זכר. וע"ז אמר שיהיה קדוש שאינו נפדה תמים ואפילו אם הקדישו לדמים ג"כ נחתא ליה קדושת הגוף ואינו נפדה ודוק. ומה דדריש בתוי"ב ובגמרא מכל אשר יתן ממנו לר' שהאומר רגלה של זו עולה תהא כולה עולה. נראה דמפרש כל על האנשים הנותנים ופירשו. כל איש מי שהוא אשר יתן לר' יהיה קדש וכמו וכל אשר נמלא אתו עלי שמים כו' הביאו. שקאי על פרטיות האנשים. כן כאן הכונה על כל איש. ומדוע בא להזכיר כאן כל איש איך יעלה על הדעת לחלק בין הנותנים. ולזה פירש דהכתוב דייק אשר יתן ממנו אפילו מקצתו ג"כ יהא קדוש כולו. וזה דוקא מה דהוי שלו פשטה קדושה בכולו הואיל והיה יכול להקדיש הכל. אבל מה שאינו שלו לא קדוש. וכמו שאמרנו בהמה של שני שותפין והקדיש אחד אינה קדושה רק חליה. ולכן מזכיר הפרטים. לאמר שכל אחד מהנותנים יהיה קדש שלו ולא של חבירו. והני תנאי סברי דכל אשר יתן קאי על כל דבר הניתן. שכל דבר אשר יתן אפילו אבר שאין הנשמה תלויה בו יהיה קדש לר' וא"כ אינו קדוש רק האבר הפרטי. וכיון כס"ד ודוק: **והנותרת** ממנה יאכלו אהרן ובניו. ובחטאת הכהן המחתא אותה יאכלנה. נראה דשאלת המינים. דאם ראובן חטא בהמה מה חטאת ולמה ימירו אותה תחת נפש האדם. לכן קרבנות המינים הכל סולת דבר שאינו מרגיש לער. יעוין עיקרים מאמר ג' פרק כ"ה. ולזה חששה התורה שחא יתרה הכהן בזה וכמו שדרשו בספרי ולעבדו בכל לבבכם שהכהנים לא יתרהו בעת העבודה. היינו התפלספות המינים. ולכן אותה שהכהן המקריב אותה יאכל בעלמו ואז יאכלו אחרים וכמו שאמר כל זכר בכהנים יאכל אותה. שאם הוא לא יאכל שחא נפלה בלבד התפלספות המינים. והוא קרוב למה שאמר הרמב"ן שנאמנות על גדה מפני שהיא בעלמה מזהרת ונאמנת לעלמה נאמנת לאחרים. מש"כ גבי מנחה לא הזכיר שהמקריב יאכלנה שבוה אין לחוש להרהור התפלספות. יעוין תוספות יבמות דף מ' ד"ה ר"ה כהן אחר אוכלה ודוק. ופשוט יותר. דמבואר ביו"ד רמ"א סימן רמ"ז דכדי לברר הוראתו לריך ת"ח למיטעם ממה שהתיר. כן בחטאת שנפסל במחשבת שלא לשמה אפילו בטעויות לריך המחתא לאכל ממנה לברר שלא היה בה מחשבה פסולה ופשוט. ואמי שפיר דכתיב יאכלנה

משך

צו

חכמה

למה תבטון בזבחי זה שהיו אוכלים בשר קודם האומרים שהקטירו ובמנחתו. שהיו אוכלין שירה קודם הקטרת הקומץ. וזה שאמר אשר לויתי משון היינו שהמנחה אינה קרבה גם בבמת לבדו. רק במקדש ודוק: **לא** תאפה חמץ חלקם כו'. פירוש לא תאפה חמץ משום שחלקם נחתי אותה. וכמו שפירשו במדרש אוכל ממה שרצו אוכלי כמו שעל המזבח לא יעלה שאור. כן בחלקם הנאכל כי המנחה כולה נאכלת לד'. רק החילוק דאזכרתה נאכל על גבי המזבח שהאש אוכלת והגומר אוכלים בני אהרן במקום קדוש. לכן אמרו שהמחמץ שירים לוקה. ומפני זה אמר והקטיר המזבח. פירוש שהמזבח יקטיר אזכרתה לד' והגומרת יאכלו אהרן כו' לשם מלות. לכן לא אמר המזבח. שכל מקום פירוש שהכהן יקטיר על גבי המזבח. אבל כאן הפירוש שהמזבח הוא המקטיר. ומדבר על המזבח ובני אהרן. כעל שני עצמים הפועלים באכילת המנחה זה באזכרתה. וזה בגומרת. וזה דיוק אמיתי. לכן כתיב והגומרת ממנה לא מן המנחה כמו בכל מקום: **במנחת** וכאשם. יתכן דמורה דמנחה אינה קרבה בבמה. לא בבמת יחיד ולא בבמת לבד

כמו חטאת ואשם דאינו קרב בבמה. יעוין סוף פרק חטאת ושם דף קי"ח לר' יהודה ור"ש יעו"ש דיליק מקראי אחרינא. ולמ"ד יש מנחה בבמה קמ"ל דבמקום שאשם קרב שם השירים לא תאפה חמץ. אבל בבמה מותר לאפות חמץ השירים. ובבמה קטנה דאין כהן שם ודאי דהבעלים מותר להחמין השירים ודוק:

בר אשר יגע בהם יקדש. פירוש בין באזכרתה של מנחה שהיא נקטרת לגבוה. בין בהגומרת מן המנחה שנאכלת לכהנים וזה בהם. לכן לריך למילף בלוע באשם מנחת תורת החטאת ופשוט. ויעוין מנחות פ"ג ודלא כראב"ע:

תו"ב בשמן תעשה ריבה לה שמן. יעוין בגמרא דזה דברי ר' שמעון. שאומר דלקובע שמן לא לריך כיון דכתיב על מחבת כמחבת דמיל. ור"י ב"ב אומר כו' היא תהוי כמנחת חוטא. ור"ש לא סבר זה משום דלא מלי לאמר דהוי כמנחת חטא. דריש לטעמי' דסבר דמנחת חוטא של כהן נקמלת והשירים קרבין בפני עצמן וכאן כתוב כליל תקטר שנקרבת כולה כאחד בלא קמילה. ולכן לקבוע לה שמן לא לריך דכיון דהוי כמנחת נדבתו ודאי לריבה שמן ולמה לי קרא דבשמן תעשה אש לא להוסיף לה שמן ודוק:

ובר מנחת כהן כליל תהיה. הנה אמרו בגיטין דף ג' היו מוחזקין כו' אשה לא ידעה לאקנויי. לא

גמרה ומקנה דבר שהוא מחויר לה ולא גמרה ומקניא. רק בתורת שאלה. תוס'. ולפ"ו הוא מושכל שכיון שכתוב לכהן המקריב כו' לו תהי' (ועוין יבמות דף מ' תוס' ד"ה רלה). אי"כ הכהן שמקריב מנחתו אש יחזור ויאכלנה לא ידע לאקנויי שאינו מספיד כלום. שגם עכשיו הוא יאכלנה ולא מקנה כיון שתחזור אליו לאוכלה. ומלבד זה אינו מושכל. שאם כי הכהן ובעלים בזה נתכפרו הוא מפני המזבח שיש באכלם בקדש בני אהרן משרתי השם ובזה הזכות הוא נתכפר לבעלים. וזה לא יתכן שהכהן יאכל חטאתו ובזה יתכפר הוא. לכן אמרה תורה שמנחת כהן כולה כליל. אבל חטאת שמקריביו המה רבים נאכל גם חטאת כהן וכן מפסיד. חיותה של החטאת ששומטה לכפרה. ולכן בשמיני למלואים. שאהרן הקריב ענל בן בקר וכל הכהנים היו בניו ואש יאכל בשר החטאת הלא הוא אוכל של עצמו. שמה שבניו אוכלים גם כן כאילו אוכל הוא ואין זה מהנאות שבמה שיאכל את של עצמו יכפר על עצמו. לכן היה נשרף הגם כי הי' חטאת חלונה ודוק:

במקום אשר תשחט העולה וכו'. בתו"כ ר' אליעזר אומר מכאן לעולת לבדו שלא תהא שחיטתה אלא בלפון. ושם במקום אשר תשחט העולה כו' ר"א אומר מכאן לעולת חובה שלא תהא שחיטתה אלא בלפון. הנה המעיין יראה כי יליף לזה שלפון נוהג בדברים שאין סמיכה נוהג בהן. דבשניהם כתיב לפני ד' וסמך לפונה לפני ד'. ועיין ריש ויקרא פרשה ג'. ור"א שמותי הוא דהוי מתלמידי ב"ש. וב"ש סברי דעולת חובה ג"כ אינה טעונה סמיכה כמפורש בבב"א דף כ"י אע"ג דסבר כב"ש. מ"מ יליף דעולת חובה ממשפט אע"ג דסבר כב"ש. אפטר דלא יליף דורות טעונה סמיכה. מ"מ לר"א אפשר דלא יליף דורות מושעה וסבר דהא כב"ש. דשלמי חובה אינה טעונה סמיכה. והיה דסבר דגם עולת חובה אינה טעונה סמיכה ולא ילפינן חובה מנדבה. לכן יליף מקרא דטעוין שחיטה בלפון ודוק:

קדש קדשים היא. הגמרא בסוטה אמר דחם המקום על עוברי עבירה וכתב במקום אשר ישחטו העולה ישחט החטאת דיסברו שהוא עולה. ולכן בחטאת דעל שוגג בא הקפיד הכתיב לכתוב תיבך במקום אשר ישחטו. אבל באשם דבא גם על הזדון. לכן לא הזכיר הכתוב תיבך במקום אשר ישחטו. רק כתב קודם קדש קדשים כו' ואחר כך במקום אשר ישחטו וכו' ופשוט:

ובר אשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה כתובם

יושע דכל הראוי לאשים וגסכים אס עלו ירדו בכל זה לריך תרי קראי משוס דקיל כרי דסבר דלאו בכל פסולי קדש לא ירדו דסבר דג' מיעוטיס למשט יאל דמה וגסחטה כלילה כו' כיון שכן חזינא דאיתמושיט הגי דברים חו הוי אמינא דהתורה חלקה בין פסול שלא הי' שעת הכושר להי' לו שעהיכ דכלא הי' שעהיכ אין המזבח מקדש. אולם לר' שמעון גופיה דסבר דבכל שפסול בקדש אס עלו לא ירדו ואכן בעינין לאוקמי שיטתו בכיבוס ומוי' כר' יושע אמרינן דמשוס דכאן איכא תרי מיעוטי יעוי'ש. ומיושב פסקי רמב"ם ודוק. ויעוין משיכ בזה באור' שמח דרך אחר:

תבבם במקום קדוש. החמיר הכתוב בדם הנבלע בבגד לעשותו כחומר שהיה קודם הזיה, שלא יאל חוץ לקלעים כו'. רמב"ן. ולפי' לפ"מ שכתוב באור שמו הלכות בה"ב פ"ו ללדד דאף דאמרו בלשכות הבנויות בחול ופתוחות לקדש, דמבחר אהמי' יאכלוה, התורה רבתה חמירות הרבה לענין אכילה (זבחים כ"ו). כד' לענין עבודת הדם ואס דס יאל ללשכות פסול משוס יולא יעוי'ש. ואיכ לריך להיות הכבוס במקום שהיה לריך להיות קודם הזיה על הבגד, לכן הכבוס מוכרח להיות תוך חלל העזרה מקום ששוחטין בו קק"ל ולא תוך הלשכות הבנויות בחול שאין חייבין עליהן משוס טומאה ולכן לא כתיב כאן בחלל אהמי' רק במקום קדוש לבד שבלשכות אינו ראוי לכבוס. ואי' דלא כתב בפירוש דגס השבירה בכלי חרס והמריקה ושיטיפה לריך להיות במקום קדוש דגס שס הטעם דמקום אכילתן שס שבירתן ומריקה ושיטיפה שלהן אותו מקום שהיו ראויים להיות, וכמו דמניא בתוספתא פרק י'. ולכן היו נאכלין בלשכות חו מריקתן ושבירתן יכול להיות בלשכות ואין דומין לכבוס וכמו כן בקדשים קלים הוי מריקתן ושיטיפתן במקום אכילתן בירושלים במחנה ישראל וזה בודאי ברור. ומסולק בזה מה שהעירוני חתני ג"י (ז"ל) אחאי כי נטמא המעיל יכניסנו ללשכה דרך חלון וכיו"ב ויכבסנו, דאינו חייב משוס טומאה ולפי זה מיושב. אך יש לדחות זה בכ"פ. אכמ"ל:

ובל חטאת אשר יזבא מדמה אל אהל מועד כו' באש תשרוף. ריה"ג אומר כל הענין כולה אינו מדבר אלא בפרים הנשרפים כו' (זבחים פ"ב ותוי"כ). והענין דנפש האדם מקביל למשכן הכבוד כמו שמבאר אללנו במקי"א דכוותם השכל המה מקבילים נגד משכן כבוד ד' הסוכך על הכרובים. ולכן כל החטאות אשר באים על דבר שזדונו כרת, אשר הוא עון השקול לטול נפש האדם ולהכריתו מחלק

תכובס במקום קדוש. על דרך הפשט יתכן שאומרי' שאס יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליהן מדם המלואים וזהו בגדי כהונה שהזה משה עליהן משמן המשחה ומן הדם על המזבח, ג"כ תכובס במקום קדוש ודוק:

תיב אשר יזה מדמה מדם הכשרה לא מדם הפסולה דמדמה דוקא מי שעומדת להזיה, אבל לא מי שנפסלה ואינה עומדת להזיה והוי חד מעוט. ועי' פליגי רע"ק ור"ש אס היה לה שעהיכ ונפסלה טעון כיבוס. כן פליגי להלן בקרא דכל זכר בכהנים יאכל אותה דמירי' לענין מריקה ושיטיפה דבעי שיהא ראוי לאכילה. פליגי אס היה לה שעהיכ ונפסלה טעון מריקה ושיטיפה, בתורת כהנים, ושס הגרסא ר' יעקב, ובשיטה מקובלת גס כאן בכיבוס הגיר' ר' יעקב וכן לגבי שבירת עלס בפסח פליגי בתוספתא פסחים פרק ו' גס כן ר' יעקב ור"ש דר' שמעון סבר דגס הי' לו שעהיכ ונפסל אינו חייב משוס שבירת עלס ור' יעקב מפליג. וחזינא דטעמי' דר' שמעון כיון דכעת, היינו בשעת השבירה או הבישול אינו ראוי לאכילה, כיון שכבר נפסל, וכן בשעת שהוא נתז על הבגד אינו ראוי להזיה על המזבח דומה למי שלא הי' לו שעהיכ כלל להזות על המזבח או להאכל לכהן או לבעלים כל חד כדניו, ור' יעקב מפליג בין הי' לו שעהיכ או לא הי' לו שעהיכ וחד טעמא בפלוגתייהו וזה ברור. אמנם מה דבסוגיא דזבחים דף ל"ג מפרשה טעמא דר' שמעון משוס, דתרי מיעוטי כתיב חד גבי כסוי וחד גבי מריקה ושיטיפה אותה יעוי'ש. נראה דהגמרא סברא דזה תלוי בהך פלוגתא דפליגי ר' יהושע ור"ג בריש פרק המזבח מקדש, אס בעי שיהא ראוי לאשים או למזבח יעוי'ש בריש פרקא דמבחר הגמ' דפליגי אס הי' לו שעהיכ מחד קרא יליף, דאס עלו לא ירדו, או בעי תרי קראי, כן כאן אס יש קדושת לטעון כבוס ומוי'ש ושבירת עלס בפסח תלי בזה, ורולה הגמ' לפרש דברי ר' שמעון אף אליבא דר' יושע דמלריך תרי' חדא להי' שעת הכושר וחדא ללא הי' שעת הכושר דמהמזבח מקדש פסולין, לכן אמר דכאן איכא גס כן תרי מיעוטי יעוי'ש ודוק. אמנם לפסק הלכה קי"ל כר' שמעון בכל הגי מילי דחשובין כחדא לא הי' לו שעת הכושר עס הי' לה שעת הכושר, וכמו דאמר לר"ג שס, כיון דפסולין נינהו רביניה רחמנא לא שגא הי' לו שעהיכ לא שגא לא הי' לו שעהיכ, כן סבר כאן, כיון דמעיט רחמנא פסולין מדין כבוס ומוי'ש, ושבירת עלס מה לי הי' לו שעהיכ כו'. והא דהלכה כר'

משך

צו

חכמה

מילמד עליון מתחתיו ביו"י מוסיף על ענין ראשון כדל"ק בריש איזו מקומן והוא משום דתמן כתיבא וערכו בני אהרן את הנחתים למד לטלה של תמיד שטעון ששה כדאמר ביומא דף כ"ז ע"ש דר"י אומר בשם ר' אלעזר והוא דלכן לא כתב דטעון לפון משום דבכל מלי שוה טלה של תמיד לכן הבקר רק בלפון הוא דלא בעי או משום דחובה הוא או משום דלבור הוא ולא בעי לפון לכן בעי קרא לרבותם ללפון ודוק. ואע"ג דר' אלעזר דיומא הוא אמורא כנראה גם מן הירושלמי בכ"ז מליין לומר בטעמו דר"א התנא כן דאזיל בשיטת רע"ק רבו דאיהו יליף דטלה של לבור טעון ששה מהך קרא והוא דלא בעי לפון או דחובה או דלבור הוי ולכן לא כתיב קרא ללפון טעון בבן בקר משום דשם נזכר טלה של תמיד לכן בעי קרא לרבותם ולפון לא כתיב בבן בקר לא בעולה ולא בחטאת עדה וכהן משיח לכן לר"ך הגמ' למילף מואם מוסיף על ענין ראשון. ועיין תוספות שם ודוק בכ"ז.

והא דבכל שחיטות לא כתיב בלשון רבים לבד מאשם כ"ל. דשחיטת קדשים מזהו בבעלים כמו שפרש"י בפ"ק דפסחים דכתיב וסמך ושחט. אולם באשם שבה על זדון כשגגה ואמרו בפרק כלל גדול דף ע"ב אלא מעתה הפרש קרבן ואמר המחזיק לי עד שאבטול הי"ד דא"כ אלא אחת הרי בלא שב ג"כ מייתי קרבן ואין בזה משום זבח רשעים תועבה. אי"כ משכחת דהוא מומר לעבירה אחת דדעת רבינו משה דבדוקין סבין ומתכין לו. אי"כ לריבין להתעסק בשחיטה זו הרבה בני אדם ויותר נח דישחטו אחרים ולא הבעלים עלמן ודו"ק.

והבהן המקריב את עולת איש. פירוש לא מצעי עולת לבור שכן אף שלמי לבור שייכים לכהן הבשר והעור כן הכא העור לכהן אלא אף עולת יחיד, שבשלמי יחיד העור עם הבשר לבעלים גם כן בעולה העור שייך לכהן ופשוט:

א יניח ממנה עד בוקר. דע כי לאו דלא תותירו לא מלאנו רק בנאכלין ליום אחד, לא ילין עד בוקר לא יניח עד בוקר, לא תותירו ממנו עד בוקר בפסח ובחודש (פרשה אמור). אבל בנאכלין לשני ימים לא מלאנו לאו דלא תותירו. [ולפ"ז איש מה בנאכלין לשני ימים כמוש"כ תוספות סו"פ איזוהי מקומן משום דהתורה לא כתבה בלשון לאו דלית ודוק]. וכן מהתבאר. משום דכל בשר שאינו כשלים אמרו דלאו בשר הוי בסוף תענית ובפרק בן סו"מ שהעפס

מחלק החיים. אם הוא בשוגג אשר הוא מפעולות החומר לא הטעה בשכל. מקום כפרתו במזבח החילון אשר הוא מקביל נגד הלב והרוח, לא בפנימיות. לכן אם החטאת הוא על הזדון וזה הוא או בזדון או בהטלם הנראה אשר הטעה הוא בשכל. גם כפרתו במזבח הפנימי והפרכת מקום השכל. ולכן פר העלם דבר של לבור וכהן משיח. ושעירי ע"ז אשר באים על העלם דבר. ופר יוהכ"פ אשר הוא בא על הזדון טומאת מקדש וקדשיו נקרב בפנימי. ולכן דברים אשר בזדון כל ראוי לאכול ממנו מלבד אשר הוא זדון ולא ירלה עוד כי כח התאווה אשר באדם אם כי בכללו הוא עברה. אינו ראוי להסירו לגמרי וכמו שאמרו יר תנוק ואשה ימין מקרבת כו' רק ע"ז אמרו בכל דרכיך דעו אפילו לדבר עבירה. וזה עלם השלמות לזכך את כוחות החומר אשר כל יאכלו רק לשם שמים לקיים המליאות. ואמרו הממלא גרום של ת"ח יין כאילו הקריב לגבי מזבח. לא כן ההטעה בשכל הוא כלה נחרצת וראוי להעבירו. כי לא יתכן לעזוב שום שורש מההטעה ולכלותו לגמרי. כי השקר והמרד נחשב לא ירלה ודוק. והעבירי בזה המשורר ר' שלמה בן גבירול באזהרותיו מלי"ת קי"א. ולא יאכל פנימיות. בזדון ובתרמית. ויתכן כי כיון לזה אשר הוא בא על הזדון ודוק היטב:

בר חטאת אשר יובא מדמה כו'. בפ"ק דזבחים דף י' העירו בתום מדוע לא שייך שלא יהא טפל חמור מן העיקר כמו גבי שחטה בהיכל יעו"ש. ונראה לאחר. דכאן דמלאנו חטאות הנכנסין להיכל. לכן חלקה התורה המקום שחלונות לא יכנסו להיכל. לגדר שיהא המקום חלוק ולא יתערבו זה בזה. אבל גבי אכילה וכו' לא מלאנו קרבנות שיהי' מלותן שיהיו נאכלין בהיכל. ופשוט. ולפ"ז הוי מלי לקיים כפי הגירסא שבתוי"כ אין לי אלא חטאת זכר. חטאת נקבה מגין. דעל חטאת זכר יתכן טפי הקפידא. דכל חטאות שנכנס דמן לפנים המה חטאת זכר. לכן הקפידה טפי שיהי' כל אחד מקומו לעלמו. אמנם הגמ' מגיה בזה יעו"ש בזבחים ודו"ק:

במקום אשר ישחטו את העולה ישחטו את האשם. בתוי"כ ר"א אומר מכאן לעולת לבור שלא תהא שחיטתה אלא בלפון. יתכן דהוא ר' אליעזר בר' שמעון דאמר בפ"ב דחולין דף כ"ט ע"ב דאין שנים שוחטים זבח אחד. הא לחכמים קאי הך דישחטו דשנים שוחטין זבח אחד. ואפשר דמשייה בעי ר"א רבויא לעולת חובה ולעולת לבור. משום דק"ל מדוע לא אמר קרא שישחט בן בקר בלפון דכן הוא טעון

ואם יאכלם בטומאה נכרת ולכן כתב מוצח השלמים
אכל חייב על כל דבר שיש לו מחירין ודוק:
תויב פרק ט"ז. או לא בא אלא לחלק בו לומר
על קדשי קלים חייב לאחר זריקת דמים.
וקיץ חייבין בין לפני זריקת דמים בו. פירוש כמו
מעילה דבאימורים אינו רק לאחר זריקת בין קקיל
לקק"ד ובקק"ד הוא גם קודם זריקה כן הו"א גם
באיסורי טומאה לחלק. ופשוט:

ונפש כי תגע בכל טמא בו ואכל מבשר זבח
השלמים. בתורת כהנים, ר' ישמעאל אומר
מה שלמים שהן ראויין לאכילה אף כל שראויין לאכילה
ילאו עלים ולבנה וקטרת בו. נראה לפרש דאינו
חייב משום טומאה רק על קרבן דהוי כבשר זבח
שלמים. והוא דבר הנאכל. אבל עלים ולבנה הבאה
בפ"ע וקטרת שהקרבן הוא דבר שאין בו דבר ראוי
לאכילה אינו חייב עליו משום טמא שאכל קדש.
אולם בקרבן שיש בו דברים הראויין לאכילה אז חייב
גם על דבר שאינו ראוי להאכל. כמו בקרבן מנחה
שיש בו סולת ולבנה חייב גם על לבנה דהוי דבר
שאינו נאכל. ולפ"ז איש מה דמרבי בגמ' מקרא
דהבשר כל טהור יאכל לרבות לבנה הוא על לבנה
הבאה במנחה חייב משום טומאה הואיל והקרבן הוא
מדברים הנאכלין ודוק. ולפ"ז א"ש כולא שמועה בגמ'
דף מ"ז ע"ב. דלשינא קמא סבר כל יוחנן דאף
תנא קמא סבר בטומאת הגוף דאינו לוקה. והא אמר
ר' יוחנן דכרת שלישי מצטו לדברים שאינן נאכלין.
ולפ"ז איש דתנא קמא סבר כר' ישמעאל דמה
שלמים הראויים לאכול. לכן בלבנה הבאה בפ"ע או
קטרת ועלים פטור מטומאת הגוף. אבל בלבנה
הבאה עט המנחה. דבקרבן מנחה איכא גם דברים
הנאכלין חייב ג"כ על לבנה הבאה בפ"ע. אולם ר"ש
לטעמי' דגם לבנה הבאה במנחה אינו חייב עליו אף
דבקרבן איכא סולת כלולה דהוי דבר הנאכל מ"מ
אינו חייב על הלבנה הבאה עמה כיון דאינה ראויה
להאכל יעו"ש והבן. לכן בלישנא בתרא פריך על
ר"ש והאמר מר והבשר לרבות בו. ולבנה. ודוק בכ"ז ואנחמל:
כר חלב שור וכשב ועז לא תאכלו. אין לי אלא
חלב שור כשב ועז מניין לרבות הכלאים ת"ל
שור וכשב ועז. פירוש. מדלא כתיב או מוכח דאף
דבר הבא מן הכשב והעז ג"כ לוקה על אכילתו
ועיין פרק מרובה דף ט"ז בזה. ואם נפשך לומר
פירוש דנילוף לאו מכרת כדאמר ריש כריתות דף ד'
והכא נמי ניליף דכתיב מן הבהמה אשר יקריב ממנה
אשה לר' וכלאים פסול להקדשה. ואף למחן דאמר
דחולש

שהטעם נפסל לאחר ב' ימים. רש"י. ולאו בר שחמה
הוי שהמלח מפגי הטעם. רש"י. ולכן אין דרך להניח
ולכן לא כתבה התורה אזהרה ע"ז. רק על הנאכלין
ליום אחד הזהירה תורה שכן דרך להניח למחרתו.
אמנם בחו"כ ובפסחים ע"א דרשו קרא דולא ילין מן
הבשר אשר תזבח בערב ביום הראשון לבקר על
חגיגת י"ד שנאכלת לשני ימים יעו"ש. אמנם בן
תימא פליג ע"ז יעו"ש דסבר דחגיגה כמו פסח יעו"ש.
ולדידיה איכא למימר כמו שפירשתי. אמנם נראה
דאפשר דכיון דקודם זמן שרפה לא חזי לאכילה כמו
בשלמים דאם כתב זה לא תותירו ממנו עד בקר
הלא כבר נפסלין בתחלת ליל שני. ולפ"ז בחגיגה
י"ד שפיר דהם אינן נאכלין ביום י"ד ואוקי לילות
נגד ימים ומתאכלי לילה שניה. ולכן כתב זה לא
ילין בו לבוקר וכשיטת הר"י מקורביל פרק ערבי
פסחים ברא"ש סימן כ"ה יעו"ש ודוק. ויעוין ברש"י
פ' ראה על הך קרא דלא ילין דבפסח דורות קאי:
והבשר כל טהור יאכל בשר. ובסר קודשא כל
ידידי לקודשא ייכול בסר קודשא. אונקלוס.
וכפי הנראה דכיון דקיי"ל דטבילת חולין לא בעי
כונה כמבואר פרק השוחט בחולין דף ל"א ע"ב
ולקדשים בעי כונה וטבל למעשר ולתרומה ולא לקדש
אסור לקדש וזה שאמר כל ידידי לקדושה היינו
שיכון לטבול לאכילת קדש ייכול בסר קודשא.
ומדוקדק לשון הכתוב שהקדים והבשר היינו קודם
שיטהר עלמנו. ידע ויתכון לאכול בשר קדש. וכאלו
הבשר קדם לטהרתו. וזה שאמר והבשר של קדש כל
טהור במכוון אליו יאכל בשר ודוק:

ובתו"כ יכול לא יאכלו אלא לבעליו ק"ו לפסח.
עיין ק"א ודבריו תמוהין דהא קרא
דפסח לריך למחשבת שלא למינויו דפוסלת. עיין פסחים ס"א
ע"א ודוק. והנראה לענ"ד דהך לפסח הוא כמו מפסח.
פירוש. דהוה ילפינן בקו"ח מה פסח שנאכל בטומאה.
אם כי קרבן יחיד הוא. אינו נאכל רק לבעליו.
שלמים שאינן נאכלין בטומאה בשלמי יחיד. כש"כ שלא
יהיו נאכלין רק לבעליו. קמ"ל קרא דכל טהור יאכל
בשר. ולפ"ז איש לשון הפסוק. והבשר [ר"ל מה
שאמרתי והבשר תאכל] כל טהור יאכלנו. ודוגמתו
מלאנו במזבח מכות דף י"ט ע"ב וקאמר בו' האף
טמא דשראוי לך. וערש"י שם. ודוק בכ"ז:

והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים בו וטומאתו
עליו בו. פירוש דבקדשי קדשים הנאכלין
בעזרה אינו ראוי להיות טמא דחייב על כניסה
במקדש בטומאה. אבל קדשים קלים דנאכלין בירושלים

משך

צו

חכמה

בפחות מזית הוא סבה כמותי לא ליכוחו וזו חייב על שיעור כדינו ועל פחות משיעור אסור משום חזי לאליטרופי דקין כל ליכוחים דעלמא וז"ל. ואע"ג דר' יוחנן אמר דחלי שיעור אסור משום דחזי לאליטרופי ואיכו סבר בפ"ג דמנחות דף כ"ז דיש הקטרה פחות מזית והקטיר קומלו פעמי פעמיים כשרה. כבר פרשו בתוס' תמן דבחלב מודה דאין הקטרה פחותה מזית וכמו דתניא דאם נשתייר חלב פחות מזית אינו זורק הדס יעו"ש. וזה פירוש נכון. ורבותא בתוספות ובתו"י נדחקו בזה יעו"ש בריש פרק יוס הכפירים ודוק:

ובזה א"ש מה דאמר בפסיקתא זוטרתא דעל חלי שיעור לוקה. פירוש שאם אכל שיעור חלי זית מכל בהמה דבע"ג אינן קרבין למזבח. שאסור לערבב החלבים של שני קרבנות כמפורש מנחות פ"ט ובבב"ג לוקה. אבל א"כ אמאי אינו חייב כרת וז"ל: **והרב** טרפה. וכו'. בתו"כ ח"ל טרפה ילאת בהמה טמאה שאין לה טרפה ממשמע מולא אני בהמה טמאה שאין לה טרפה כו' ח"ל חלב לא תאכלוהו. חלב שאסור באכילה טיהרתו ילא חלב חיה טהורה שיותר באכילה. ולפי הגירסא בש"ס זבחים דף ע' מי שחלבה אסור ובשרה מותר ילא חיה שחלבה ובשרה מותר. קשה טובא א"כ טרפה למעט טמאה למה לי. הלא טמאה אין חלבה חלוק מבשרה ושניהן אסורין. וע"כ דהגירסא העיקרית כמו דתנן בתו"כ וכן א"ש בזה דברי רש"י שם ע"א ועוד הכתיב ואכל לא תאכלוהו ופירוש וחלב חיה מותר בלא טעמא דחלבה חלוק מבשרה. משמעות פשוט הכתוב אי אפשר בחלב חיה ואיך מעקר קרא מדוכתיה (ומסולק קלת קושיה תוס') ובשעה"מ פ"ד מהלכות מאכלות אסורות תמה על דברי הגמרא ולא ראה הגירסא בתו"כ ודו"ק:

רא תאכלוהו. בתו"כ פרשה י' לא תאכלוהו יכול לא יאכלוהו לאחרים. ח"ל ואכל מאכלו אחת לאחרים. הרי קרא מפורש להחירו בהנאה (עיין ק"א) א"כ קשה על מה דתניא לקמן פסקא ח' יעשה לכל מלאכה כו' ריה"צ אומר יכול במלאכת הקדש יהא מותר במלאכת הדיוט. יהא אסור ח"ל לכל מלאכה. והא קרא מפורש ואכל להחירו בהנאה.

אך בזה יתפרש קמס אחד בסוגיא דפסחים דף כ"ג ע"ב. דריה"ג סבר לא תאכלו משמע בין איסור אכילה בין איסור הנאה. וכי אחי קרא למשריא לנבלה בהנאה הוא דאחא. וכבר תמחו ע"ז נבלה מאי צבי הכא. ולפ"ז ניחא בס"י. דהא איכא קרא דאכל

דחולש חלב מבין ט' חיואלכחייב כרת מ"מ איתמעטי מהקרבנה חלב שליל ואיכא חף כי הוא ולד קדשים ולמ"ד במציאמן קדושה חלה עליו כללים ג"כ קדוש כמפורש בתמורה דף י"ז מ"מ לאו דר הקרבנה הוא. ועיין בחולין דף ע"ה ע"ה. א"כ כיון דכלאים פסול להקרבנה סד"א דאינו בכרת וזו נילוף לאו מכרת כדאמר בזבחים לר' ישמעאל. לזה אמר ח"ל מן הבהמה דמותר להורות דאף אם הוא אינו מן מין מיוחד רק מורכב ממניים שונים ובכללתו הוא בהמה אשר מינו דר הקרבנה למזבח חייב עליו כרת. וז"ל בפירוש התו"כ ודוק:

שם. יכול כל שהיה בכלל עונש הרי הוא בכלל אזהרה. כיון ופחות מכזית שאינם בכלל עונש לא יהיה בכלל אזהרה ח"ל כל חלב. פירוש. דכיון הוא מורכב מן הבהמה וזוהי שאינו קרב אל מזבח. והוא בן ממין שאינו קרב למזבח ואינו בכרת. לכן מרבה לאזהרה. וכן פחות מכזית אע"ג דבכל האיסורים אסור מדחיביה רחמנא על שיעור שלם מלקות מוכח דהוא אסור אף בפחות מכזית ולא חייביה רחמנא רק אשיעור שלם. שעשה העול בדבר חשוב. אבל אם חלי שיעור היתר הוא איך יתחייב על שיעור שלם. הא הוי כאוכל חלי זית שומן וחלי זית חלב. שהעול לא יומדד רק באיכות ושיעור הכמותי הוא להפנישו. אבל לא יתואר בכמות שאם כך אכל אסור וכך מותר. בינה זה כי זה גדר חלי לאליטרופי דאמר בגמרא דאסור חלי שיעור. והוא בחינה שהאיכות הוא אכילת האיסורין נבלה או טרפה וכיו"ב אסור בחלי שיעור שהאיכות נמאש ונחשב אלל השי"ת ודולה להבדיל עמו מאכילתו. רק חומר העונש יומדד בכמות. וכמו שמי שאכל כמה זתים חייב מלקות על כל אחת. כן מי שאכל פחות מזית לא יהיה במלקות כל עיקר. רק בחלב סד"א דכתיב אשר יקריב ממנה אשה לר' וסד"א דכמו דאיתמעטי כיון שהוא בא ממין שאינו קרב אלל מזבח וכן חלב דפנות שאין כיוולא בו קרבי. כן הוי אחינא דקרא. אמר אם הוא שיעור שכוולא בו ראוי להקריב אשה לר'. ולכן פחות מכזית שאינו קרב אלל המזבח דאין הקטרה פחותה מכזית. א"כ סבת האיסור אינו בפחות מזית וסד"א דענין אזהרה לא חל עליו. שכאן הוא סבה איכותי לא כמותי. שסבת האיסור אינו תלוי במה שהוא חלב בלבד. רק בהתייחסו שהוא ראוי להקרב אלל מזבח. וכיון שכוולא בו אינו קרב למזבח. א"כ סבת האיסור לא חל עליו בפחות מזית לכן קמ"ל מכל חלב דכיון דהוא בא אלל מזבח אף דלא בהאי גוגא ממש ג"כ אסור. וא"כ הפטור

בעלים של הקרבן לא המקריב במלואים. שהמקריב היה משה לבדו במלואים זה לדורות לריך שיתן שוק הימין להכהן המקריב לא להבעלים. כן עומק פשוטו ודלא כהרצ"ט ודוק:

כי את חזה התנופה ואת שוק התרומה לקחתי מאת בניי ואתן אותם. בתו"כ ראויים היו לישראל וכשנתחייבו נטלו מהם ונתנו לכהנים כו' כך אם וכו' יתנו להם ח"ל ואתן כו' מה מתנה אינה אינה חוזרת כו'. נראה דאמר בירושלמי מגילה שער ד' מטה רשעים אלו הבכורות. שהקריבו לעגל תחילה. וטעמו דהוי ככהנים ששמשו לעו"ג דפסולים לעבודה. לכן נפסלו ונלקחו הלויים תחתם. ויעוין רש"י צפ' בהעלותך בשם ר"מ דרשן. ואף צבמת לבור כמו נזב וגבעון פסולים. ומה דתני לא ישמשו במקדש בירושלים קאי על כהנים שהקריבו צבית חנוי דהוי איסור הבמות וזה אינו אסור רק בשיש מקדש בירושלים לכן תני בזה הלשון (ודלא כמו שכתבו בתוס' שם). לכן הא אמרו שם בצמנה דהן ככהנים בעלי זממים דחולקים ואוכלים וא"כ היו בכורים ישראלים היו ראויים לאכול קדשי קדשים והמורס מתורה וחז"ש ככהנים ורק משום שנתחייבו נטל מהם ודוק. ולכן בסוף הוריות תני הקודמין כהן ללוי ולוי לישראל וישראל למזרחי. אם כן ליחא לבכור דין קדימה דנתחייבו ונטל מהם כל הזכות לעולם. לכן בהך קדימות לא תני בכור כלל ודוק:

רבקהותי מאת בניי ואתן אותם כו' לחק עולם מאת בניי. מיותר ופירש בתורת כהנים מרזון כל ישראל. המתבונן יראה דבאמת הוא מושכל דכהן העובד בקבלה וזריקה דמים והקטרה דין הוא שיטול שכרו. רק זה בקרבנות שהוא בנדבת בעלים. אבל דבר שבחובה שלא ברזון הבעלים אז הוו כהני שלוחא דרחמנא ואטרחינהו לעבוד לשולחן גבוה. לכן במעשר בהמה ופסח שהן דבר שבחובה ליכא חזה ושוק וזה הגדר מאת בניי ממה שהוא ברזון הבעלים וזה הנדב כמה שאמר בשלמים לרזונכם חזבמו. אבל מדבר שבחובה אינו מביא חזה ושוק. ולכן אמר בני ישראל ששלמים אינו בלבור רק בשותפין נדריין. אבל מעשר ליחא בשותפות ודוק:

זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים כו'. הנה לפי סידור הכתובים היה לו לאמר לעולה ולמנחה ולמלואים ולחטאת כי כן כתוב קודם קרבן מלואים בתר קרבן מנחה. ונראה עפ"י מה דאמר בנזכרים ל"ח לר' עקיבא דמה מנחה מתקדשת בצלוע ומה חטאת מתקדשת בצלוע דכתיב בהו כל המוגע יקדש ובחטאת כל אשר יגע בצשרה יקדש ולריכה

דאכל להחיר בהנאה. אך אי כתיבא חזא קראי הו"א דדוקא בחלב נבלה. דכמו דאיסור חלב מפיק אותו מטומאת נבלה. כן סד"א דאיסור נבלה מפיק אותו מאיסור הנאה של חלב [דוגמא דאמריין הואיל ואשתי אשתי]. אבל חלב כשירה שחוטה סד"א דאסור בהנאה. ואי לא כתיב רק קרא לכשרה שחוטה. סד"א דדוקא שחוטה דבקדשים הוה לאכילת מזבח. לכן בחולין הוה מותרת בהנאה. לא כן נבלה. לכן קמ"ל קרא דכל מלאכה על חלב נבלה להחירי בהנאה. והך ואכל קאי על שחוטה וכמו דדריש בפסקא ו' חלב שאסור באכילה ילא חלב חיה מותר באכילה. הרי דבשחוטה קאי ודוק בכ"ז:

כי כל אוכל חלב מן הבהמה אשר יקריב ממנה כו' אין לי כו' בע"מ מנין ת"ל מן הבהמה. חלב חולין מנין ת"ל כי כל. נראה דדייק דהך כל חלב את מי מרבה לכרת אם נשים הלא איתרבו לכל חייבי חטאות כו'. ואם להזהיר גדולים על הקטנים זה שייך באזהרה לא בכרת וכמו דילוף גבי דם פרשה אחרי פרשה ח' לכן דריש דכיון דתלתא התורה טעם הכרת גבי חלב משום דראוי להקריבה. הוי אמינא דבמדבר דהיה אסור בשר תאווה וכל שום כשז ועו קאי לקרבן. ולכן האוכלו חייב אף אם אכל חולין דהוי קיימא להקריבה. אבל לדורות דהותרה בשר תאווה ובהמת חולין לאו לגבוה קיימא. סד"א דהאוכל חלבה יחא פטור קא משמע לן קרא כי כל אוכל חלב בין בדור הזה בין לדורות יחא בכרת. וא"כ זה דוקא בבחמת חולין ועל בהמת חולין ג"כ חייב בכרת הואיל ומינו ראוי לקרבן. ולפ"ז כי קאי באוכלין מרבה אוכלין כי קאי באוכלין לא מרבה נאכלין חו לא יקשה לר' אליעזר נאמר דכל לרבות הנשים כי לרבות עירובי. דהא קאי באוכלין ואיך ירבה נאכלין ויעוין רש"י שם ד"ה ומקשינן ולר"א. ולכך אמר הגמ' קשיא ולא תיובתא. דכל קושיא יש לה תירוצ. יעוין שם פרק ואלו עוברין היטב ודוק בכ"ז:

המקריב את זבח שלמיו וכו' יביא את קרבנו כו' מוצח שלמיו. לדעתו בא לרמוז דמותר שלמים הוא קרב שלמים כמו ששנינו בשקלים יעו"ש. וזה שאמר מוצח שלמיו. היינו מה שנשתייר מוצח השלמים יביא את זבח שלמיו כו' ודוק:

ידין תביאנה כו' את החלב על החזה יביאנו. פירש לפי שבמלואים לא היה מניף אהרן החזה רק משה היה מניף אותו לבדו בלא החלב. לכן אמר שלדורות לריך תנופה החזה על החלב והחזה לאהרן ובניו ושוק הימין שהיה ניתן במלואים לאהרן שהיה

משך

צו

חכמה

והחמדה המה ג"ע, וכל שמד הקנאה והיזק לזולתו הוא בכלל ש"י, וכל מה שבינו לאלקים הוא מד ע"ז וע"ז נפשו של אדם אינו מתאווה רק הוא הטעה בשכל. והנה ביוהכ"פ נפשו של אדם מתענה והוא נפרד מקשרי החומר שמתענה בחמש עמנים והוא מקורו כי הוא נאלץ מגזי מרומים, הוא דבוק אל הכל, אל מקורו ושרשו הוא יתברך לבד, ולכן אז אינו עלול לחטא בע"ז, רק בענינים אשר החומר והנפש המרגשה אשר גם לבהמה תתכן לעשות, אז עלול לחטא כמו שאמר סוף פ"ק דיומא כמה בתולתא דאיבעול בנהרדעי ושטן לית ליה רשות הוא אבי ההטעיות והדמיונות המתענים בשכל, ביוהכ"פ נכנס כה"ג לבית קה"ק להורות כי נפש הישראלי קשורה במקור המקורין יתברך, ולכן אז אין אפד ואבנט של כ"ג ביוהכ"פ של בון, שאין לריך כפרה על ע"ז כי הדבקות מנפשות ישראל להשם הוא הטעיה מכל הטעה וכזבון בשכל אשר זה מביא אל ע"ז, וזה מקור ישראל ד', שזה כהשקפה אשר נזרעין שמים למחזירין זהו זריעותן כמו שאמר בתו"כ ובפסחים י"ד ע"ב, וכן ישראל להשי"ת ולשון תו"כ, מים שהן חוזרין אל אביהן לטהר, ולזה דייק ומי מטרה אחתם אביהם שבשמים, והוא שביום הכפורים חוזרת הנפש אל אביהם שבשמים, כיון שהוסר עבדות החומר המקשרה עמו, וזה שאמר פרק יוהכ"פ עמי שהוא אצדת הנפש והבן.

והנה הגאווה הוא ג"כ בנפש המשכלת ונגמר בהשכל לבד, כי הבהמ"י אינו מתגלה והוא מבוא אל ע"ז כמוש"כ בפי' עקב ורס לבדך כו', ולכן אמר ראוי לגדשו כאשרה, ולכן על שום מדה לא מלאנו שיהא פסול מעבודה, רק על גסות וכמו שאמרו ר"ש פסחים בדקו ומלאו בו שמן פסול ועיין רש"י, ובישכר בן ברכאי, סוף מקום שנהגו, דהוי סבה ומבוא לע"ז, ובהגים ששמשו לע"ז פסולים להקרבה אפילו עשו תשובה והוי כבעלי מומין כדתקן סוף מנחות, והנה בפ"ד דמגילה אמרו דאמר הקב"ה לנבור וכרמל כולכם בעלי מומין אלל סיני שנאמר למה תרלדון הרים גבנונים, אמר ר"א ש"מ האי מן דיהיר בעל מום הוי פירוש דמי שנעצדה בו עבירה כשר לקרבן ואפילו רובע וגרבע ונעצד חלה עליהן קדושה ולריכין מום קבוע לפדות עליהן כדאמר סוף תמורה, אבל בעל מום לא חלה עליה קדושה כלל ואינו לריך פדיון. וזה שאמר האי מאן דיהיר בעל מום הוי פירוש ולא חלה עליו קדושה ואינו ראוי לעבודה ולקדושת הישראלי הנתקדש בקדושת גבוה ודוק.

נמלא

ולריכה דלי קמ"ל מנחה משום דרכיכא ואי אשמעינן חטאת הו"ל משום דשמן קדיר קמ"ל, לכן תני חטאת בחר מנחה משום דחדא מלתא ילפינן מנייהו והוא דמקדשת בצלועי ובחר דנקיט חטאת נקיט אשם דכתיבי כהדדי בכ"מ ושניהם מכפרים והדר תני מלואים ודוק:

ביום אותו את ב"י להקריב קרבניהם לד' במדבר סיני, מכאן שאין מקריבין אלל ביום, וזה שאמר במדבר סיני, הא כיון שנכנסו לארץ הותרו הבמות ב"ד שנה של גלגל כו', ובבמה שחטת כמה כשרה כלילה כמפורש סוף זבחים יעו"ש דפליגי אמוראי בזה ודוק:

ויאמר משה אל העדה זה הדבר, יתכן שהוא מליין, דאמר משה להעדה כל הפרשה של זה הדבר אשר תעשה להם לקדש אתם כו' האמור בפי' חטא ומחיל הפרשה לאמרי שפרשה של זה הדבר אמר להם ואיזה זה אשר לזה ד' לעשות [שאינו מאמירת משה רק מדברי הכתוב] שמליין שזה הדבר ומה הוא אשר לזה ד' לעשות זה אמר אל העדה והוא כדברי רשב"י בגמ' שאף מקרא פרשה מעכב יעוין רש"י סם: **ויחגורו** אותו באבנט, ההוא אבנטו של כ"ג לא כאבנטו של כהן הדיוט (יומא דף ז')

ופירשו בתוס' משום דבבגדי כ"ג היה כלאים באפד לכן היה כלאים באבנט, אבל של כהן הדיוט לא היה כלאים מסתברא דלא היה של כלאים, הענין דבגדי כהונה מכפרין כדמפרש בזהב"ס דף פ"ח ובגדי כהונה מכפרין על ההורר הלז, ואפד מכפר על ע"ז כמוש"א אפד ותרפסי, ומכנסים מכפרין על עריות וכתנת על ש"ד ובכולהו מחשבה אינה כמעשה לבד מע"ז דמחשבה כמעשה, איכ אבנט של כ"ג מכפר על ע"ז הוא על ההורר דע"ז שמחשבה כמעשה, ולכן הוא של כלאים כמו אפדי, משא"כ בהדיוט דמכפרים בגדיו על עריות וש"ד דבהו אין מחשבה כמעשה, לכן אבנטו אינו של כלאים.

והנה הטעם דמחשבה כמעשה בע"ז דכתיב למען תפוס ישראל בלבם (קדושין סוף פ"ק), הוא משום שכל עברה הוא באמלעיות פעולות החומר כמו עריות וש"ד, אבל ע"ז הוא עיקרו בלב (סנהדרין ס"ה) שאפילו אם קבלו לאלקי בלבבו עבד ע"ז, לכן אם חשב לעבוד כמעשה ג"כ מחשבה מלטרפת למעשה, כיון שזכיכות לעבור את העבירה בלא מעשה, והנה עריות ושאר עבירות נפשו של אדם מתחדתן או קנאה וכיו"ב, ששרשי העבירות המה שלשה ע"ז, ג"ע, ש"י, וכולם המה ענפים, כל העבירות שמד התאווה

כתיב וימשח כו' לקדשה, והבן, וזה כונת החיוב על פסוק ויז על אהרן וכו' הא למדת שלא נשלם קידוש אהרן ובניו אלא בהואת הדם, ופשוט:

ויחגיר אותם אבנט, בכל מקום כתיב אבנט לשון יחיד לצד צפ' תלוא כתיב ועשית להם אבנטים, יאות לפי' דמוכא צרמב"ס, דהאבנט היה אורך ל"ב ורחבו כ"ג אלכצות אי"כ היה מדה אחת לכל האבנטים, אבל המגבצות ואיך היו צמדתם והי' לכל אחד כמדמו:

וישדמו, הגה משה צו' ימי המלוואים היה במקום כהן, לכן שחיטה שכשירה צור לא כתב משה, וכן צשרפת פרים ושעירים אמר בירושלמי פרק שני שעירי דבור כשרה, לכן לא כתוב משה רק ואת הפר כו' שרף באש כו' ולא הזכיר משה רק במתן דמים ובהקטרה דברים הטעונים כהן, שאז היה הוא הכהן ובמקום אהרן ודוק:

ואת הפר ואת עורו ואת צשרו צשם הפר יכוון על ראשו וצרעיו, ועיין רמב"ן, ודע, כי דרך הכתוב לכתוב עורו וצשרו עור קודם מפני שלא היה הפשט וכן כתוב צפרה אדומה את עורה ואת צשרה, וכן באמרי את ערתם ואת צשרם כו' וכן צויקרא ואת ער הפר ואת כל צשרו כו', רק היכא דכתב גבי הקטרת עולה דהצשר הקטיר על מזבח והחטאת שרף צשרו דעור העולה לכהנים ויכול לעשות צו כחפצו לשרפו או לעשות כלי ממנו דייק כי החטאת שרף הצשר קודם, שבו עיקר ההבדל בין העולה להחטאת, ולכן בתלוא כתב דצשר הפר ואת עורו כו' תשרף הצשר קודם, שבו חלוק מן העולה שפרשו אחר כן שהקטירו המזבחה, וכן בשמיני כתב שהצשר ואת העור שרף באש דייק, הצשר קודם דבזה הי' חלוק מהעולה שכתב שהקטיר הצשר המזבח, וכאן אם יכתוב ער קודם הלא עיקר הספור שהעולה הקטיר צשרו במזבח ובשר הפר שרף חוץ למחנה ולכן לריך לכתוב ואת הפר קודם, שזה קאי על ראשו ועלמותיו וקרבו וצרעיו שזה בעולה נקטר (*) אולם למה לא כתב ואת צשרו ואת עורו כמו צלוי ולא יכתוב ואת הפר כלל, נראה דאתו מגו"ש דקרב וברעים דעל ידי נתוח רק שיהיה מנתחי, עור ע"ג צשר ולא היה מפשיט, וזה אחר שנאמר דין הפשט בעולה, אכן בתלוא במלוואים, שלא נאמרה עדיין דין הפשט כתב קרא את הצשר הפר ואת עורו, דבזה חלוק מעולה, שהצשר תשרף ובעולה הקטיר הצשר, אבל כאן שכתוב מקודם דבעולה הי' הפשט אי"כ

נמצא העולה מזה, דמה דכה"ג נכנס לפניו הוא מפני שהנפש הישראלית אשר מוסדותיו עם החומר ינותק אז, מתקשר הנפש עם מקור המקורין השיות ובטהרה זו כמים החוזרים אל אביהן נטהרו נפשות הישראליות מכל ההטפה ודמיון כוזב, וזה מה מקור מטרה הטמאים, פירוש מים הטמאים ע"י השקה כך הקב"ה מטרה את ישראל ולכן לית ליה רשות לאשטווי ציומא דכפורי ודוק, ולכן נהגו להרבות בצדקה ובחסד בימים אילו (ה' תשובה להרמב"ם) כדי להשתרש בחור כלל אחיזים, הכלל הדבוק לאבינו צשמים תמיד והיו כמו ילדה שסבכה צוקנה דבטלה אל הזקנה דבטל ממנה דין ערלה, כן הדבוק בכלל ישראל נטהר ממומאיתו בחור כל ישראל עמו הדבוקים בד' תמיד:

ובזה יתבאר מה דיוהכ"פ מכפר על אשם תלוי, והוא דאם לא חטא וטודע לו שלא חטא אחרי שהציא אשמו וזרק דמו יאכל הבשר, שכבר כפר ספקו והלך לו אי"כ הכפרה הוא על הספק, ואם לא חטא אחרי חיותו קרבן, על כרחין דחלה הכפרה, מפני שהציא עלמנו לידי ספק, ואם אכל דבר המותר ורק שהיה ספק אם הוא אסור, הלא החטא אינו בכחות החומר, רק בנפש, שלא החזון לבלי לפול ספק בלבבו, אי"כ נטהר צמה שדבוק צווארו אבינו שצשמים והנפש חוזרת אל אביו שצשמים לטהר, ובזה אי"כ הא דספק סוטה אינו נמחל ולריכה לאחיו מנחת קנאות אחר יוהכ"פ (כ"מ סוף כריתות) משום דמנחתה של שטוריס, לפי שעשתה מעשה בהמה, ואף אם לא נטמאה הכניסה עלמה לספק הזה, שניתמדה עמו, שזה ג"כ עיין תלוא, בהמיי לכן אין החסרון דבוק בנפשו ואין יוהכ"פ מכפר בדבר שמחויב קרבן, ודוק היטב:

ויאפד לו צו, הגה צפ' תלוא כתיב ואפדת לו צו, פירוש, שיאפוד החשב האפד אל החושן, אבל כאן שכתב קודם החושן על כרחך שקאי על אהרן והיה ל"ל ויאפוד אותו צו, לכן נראה דאמר צוצמים פ"ח דאפד מכפר על ע"ז שנאמר אפד ותרפיס, ובזה היה גם אהרן לריך כפרה על אשר עשה העגל, לכן אמר ויאפד לו צו, שרמו בזה, שגם עליו בעלמו כיפר:

וימשח את המשכן כו' ויקדש אותם, שבו נגמר כל הקידוש, וימשח את המזבח כו' לקדשם כו' וימשח אותו לקדשו, שבו לא נגמר הקדושה שבו מן הדם עליהן והוא החחלת הקידוש, ולכן

משך

צו

חכמה

לריך לכתוב העור קודם להורות דלא היה הפשט רק העור דבוק עם הבשר, ומשום ששיקר החלוק חטאת מעולה הוא בבשר כתב ואת הפר מקודם ודוק:

ויקדש את אהרן את בגדיו כו' ואת בגדי בניו אהרן. יתכן מה שדייק מילת אהרן כמו דתן בספרי נשא סימן מ"ד וימשה אותו כו' שומע אני ראשון ראשון כו' נתקדש ת"ל וימשה ויקדש אותם מגיד שלא קידש אחד מהם עד שנמשחו כולם. כן באהרן ובניו לא נתקדש אהרן עד שנמשחו בניו, וזה ויקדש את אהרן כו' ואת בניו ואת בגדי בניו אהרן שאתו נתקדשו יחד, שלא נתקדש אהרן קודם היותו שטל בניו, וגבול. והנה בכל מילי שוים הכהנים לכלי שרת, שאתרן ובניו במשיחה וכל הכהנים בהלבושה ועבודתן מקדשתן [עיין יומא דף י"ב ודוק שם] וכן בכלים הראשונים במשיחה, והאחרונים בעבודה. וכן אמרו בתו"כ לו פרק י"ח יכול יהא אהרן ובניו טעונים משיחה לט"ל ת"ל זאת משחת אהרן כו' וכן בכלים כתב הרמב"ם פ"א מהלכות כלי המקדש ואם נשברו מתוך אותן ועושה אותן כלי אחר ואין קדושתן מסתלקת מהן לעולם, הרי אנו רואים דבהכר מילי שוים הם ודוק: **בשרו** את הבשר פתח אהרן כו'. הנה בפרק קדש בארתי דמשום זה אינן נאכלין קדשי קדשים רק לזכרי כהונה הטעם כיון דאינן נאכלין רק בעזרה לא נאות שהבוא אשה לשם לאכול, לכן ושם תאכלו אותו ואת הלחם פתח אהרן כו' כאשר לזה ד"י מטעם זה, לאמר אהרן ובניו ולא בנותיו יאכלוהו. רק בניו הזכרים, כי לא נאות לאשה לאכול בעזרה. לכן גם הבשול, שזה ממלאכות הנשים וכמו דחשיב במשנה ומבשלת ג"כ לא יבואו הנשים פתח אהרן כו' לבשלי. רק אחס בעלמאם בשלו הבשר פתח אהרן כו' [וכן כיון ששם תאכלוהו א"כ מטעם זה תבשלוהו שמה]. דאם ילא חוץ למחילתו יאסר ביולא, ודע כי לשכות הפתוחות להיכל לא היו אוכלין בזה בקדשי שעה. דאינן פתח אהרן כו' כמבואר וזמנים נ"ו. לכן אמר דמשום דאחס לא תלואו שבעת ימים מפתח אהרן כו' לכן מוכרחים אחס לבשל פתח אהרן כו'. אבל השי"ת אמר ובשלת את בשרו במקום קדוש, שהחזה שהיה למנה למשה ה"י נאכל אף שלא פתח אהרן כו' וה"י משה רשאי ללאת מפתח אהרן כו'. לכן ה"י מבשלו רק במקום קדוש בעזרה שלא יפסול ביולא, אבל אינו כנגד פתח אהרן ולכן שם שכולל הלווי על כל האיל בכללו אמר ובשלת כו' במקום קדוש:

ואת הלחם אשר בשל המלוואים, יפלא דלעיל כתב סל

המלות בפסוק ב' גבי לואה ובפסוק כ"ו גבי הקטרה וכאן כתב סל המלוואים, יתכן דחמץ אברה רחמנא להקטירו על המזבח, לכן ה"י מוכרח להיות מלות בשל שלא יתחמץ, אבל חלק הכהנים כתוב לא תאפה חמץ חלקם חלקם וכו' שדרשו שאף חלקם לא תאפה חמץ, ומפרש טעמו דנתתי אותם מאשי, וכמו שאמרו במדרש ממה שאני אוכל, וכמו המזבח שאינו אוכל חמץ, וזה דוקא בחלק הכהנים אבל חלק הבעלים לא שייך זה, ולכן בקדשי מלוואים שמה ה"י במקום כהן ואהרן ובניו היו במקום הבעלים, לכן אחד מורס מהם ה"י נקטר על המזבח כמו הרמת חלק הכהן מלחמי תודה, לכן אחר הקטרה היו מותרין אהרן ובניו לאכלן בחמץ וליתן בזה שאור, כמו שלדורות הכהנים מותרין ליתן בזה דבש כמ"ש (פ"ב דטוטה) ולכן לא זכר גבי אכילה לא בלווי ולא בעש"י סל המלות רק סל המלוואים, לכן בשמיני שהן היו כהנים המקריבים אחר ואכלוהו מלות, שרק מלה יאכלו ולא יחמץ אותה, לכן אמר אלל מזבח, שאכילתן דומה לאכילת מזבח לענין חמץ ודוק, ונראה קצת דגם בלחמי תודה גם כי הן קדשים קלים מכל מקום המורס מהן דשייך זה חלק המורס לכהן אסור להחמץ, אבל חלק הבעלים מותר להחמץ, ולפ"ז יתכן, דלזה כיון הראב"י הובא במדכ"י פרק כל שעה ס"י תק"ע דריחא לאו מילתא מדחיו נאפין בתודה חמץ ומלה בתור אחד וה"י מותרין לכהן מכל מין, פירוש וחלק הכהן אסור להחמץ אעפ"י שלוקח עשירי מהחמץ ג"כ מ"מ המלה אסור להחמץ, דבליז הלא לא זכר כהן טרס שזרק דמו וכמו דאמרו בגדרים י"ב, ועיין מנחות ע"ז תוס' תוד"ה דאפרישינהו בלישה ודוק, ולפ"ז יתכן דכאן במלוואים דהיה המורס מהסל נקטר ע"ג מזבח ה"י הסל כמנחה והנקטר כקומץ מן המנחה וה"י ההקטרה מתרת את השירים לאהרן ובניו לאכול, לכן ה"י מוכרח שלא להחמץ הסל עד שעת הקטרה, לכן כתוב בלואה ובעש"י מסל המלות, אבל בזויה כתוב ולקח הכהן כו' וחלת מלה אחת מן הסל, ולא כתוב מסל המלות, דחלק הבעלים מותר לחמץ, אבל כאן במלוואים בעת הלקיחה ה"י בעת הקמילה קודם הקטרה ה"י כמו דבש במנחה דאסור עד שעת הקטרת הקומץ, ועיין אור שמח פ"א מפסוהמ"ק בזה היטב ודוק:

והגותר בבשר ובלחם כו'. דע דאף אם נאמר דאז לא נפסל ביולא לפי שדין במה ה"י למשכן תוך ימי המלוואים (עיין מש"כ בפר' תלוה), מ"מ כיון שנפרק המשכן ביום לא היה פתח אהרן כו' וה"י אהרן ובניו ואסורים באכילתן וכיון שנדחו מקדשים מאכילה

תלואו והיו מקריצין כשהן אונגין, איכ חזינא דבמקום שהיה הבשר נתבשל ונאכל הוא בפתח אהל מועד. שם היו לריצין לישב יומם ולילה כל זמן שהיה המשכן קיים, אם לא כשפרקו אז לא היה משכן, אבל כל זמן היותו היו לריצין לישב בפתח אהל מועד מקום אכילתן את בשר המלוואים. כן ילפינן מזה שצמקום שנאכל השלמים הוא ירושלים בתוך החומה שם לריצין כה"ג לישב תמיד, ולכן אינו זו מירושלים. ומלאנו בגמרא אפכא דתלי האכילה בהישיבה הוא בזבחים פרק איזוהי מקומן דף כ"ו דאמר סמי מכאן אכילה דנאכלין אף כשאין דלתות ההיכל פתוחין ובלשנות שאינן פתוחות נגד ההיכל, ופריך והא כתיב ואכלו פתח אהל מועד כו', ומשי קדשי שעה שאני, ופירושו דשם כתיב ומפתח אהל מועד לא תלוא יומם ולילה. חוס' איכ נתגלה לנו דהאכילה עם הישיבה צמקום חדא הואי, לכן לדורות כן הוא שמוכרח לישב בירושלים מקום אכילת קדשים קלים המה שלמים שחזה ושוק בא מורס מהן, ואולי זה כונת הפסוק ומפתח אהל מועד לא תלוא כו' כאשר עשה ביום הזה לזה ד' לעשות לכפר עליכם, שלא ילא כה"ג צמקום אכילת קדשים ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה, ורבותינו ריש יומא דרשו על פרישה ואמרו דאמכתא בעלמא יעוש, והדברים נכונים ודויק. וזה כונת המזמור מה טוב ומה נעים שבת אחים כו', המה הכהן הגדול שבירושלים, והמלך שיושב בציון היא עיר דוד וכמו שאמר זכרי' אלה שני בני הילנה כו', וזה שאמר כשמן הטוב יורד כו' זקן אהרן הוא כהן גדול, שעומד תחת אהרן ונקרא בשמו וצב"ג טעון משיחה כה"ג בן כה"ג וכל אחד גמשה צמקום כטל חרמון כו' על הררי ציון זה המלך מביא דוד שיושב שם ודויק:

ושמרתם משמרת ד' ולא תמותו, היינו שלא יגשו אל אשה לדברי הירושלמי יומא שהלכו לביתם בלילה ולא יגשו אל אשה ולא יתרחקו, שלא יבואו לידי טומאה ויזכרו לאלה ממנה שכינה כי כן לוי' ר"ל שבשביב שתמיד השכינה מלווה אלל, לזה לי הקב"ה ואתה פה עמוד עמדי, ע"ד לחות: **וייעש** אהרן ובניו את כל הדברים אשר לזה ד' ביד משה, לא כתב כאשר לזה ד', נראה משום דאהרן ובניו אכלו כל הבשר והלחם ולא הותרו לא מאומה, ולא נשרף הלחם ובשרי, ושלא להותר לא ליוהו ד' בזה מטעמים שביארתי שם, רק בחודה לזה לבלי להותר, וכן בפסח, לכן אמר את כל הדברים אשר לזה ד' ביד משה אלל פסח ותודה, וברור:

מאכילה כבר נפסלו אף אם חזרו והקים המשכן כמוש"כ בתום זבחים ס"א ע"כ תד"ה לאחר שיפרקו, ואיכ אם נותר עד אחר פריקת המשכן שהי' מפרקו כל יום גם כן נשרף, לכן לא כתוב עד הבוקר, אבל בלוי דכתב על כללות האיל, ובה נכלל גם החזה שאכל משה והוא לא הי' לריצין לאכלו פתח אהל מועד, לכן אמר אם יותר עד הבוקר שאלו נשרף ודויק:

והנותר בבשר ובלחם באש נשרף, נראה דקאי בשלו כו' פתח אהל מועד ושם תאכלו אותו והנותר בבשר ובלחם (שם) באש נשרף ומפתח כו' לא תלואו כו', והכונה דבמקום אכילתן שם תהא שרפתן וכמו דלדורות יליף במו"כ והוא בפסחים דף פ"ב בקדש באש נשרף ששרפתה בקדש, ופי' רש"י שם ד"ה פסולי שאר קדשים כו' ויעוין סוף אילו עוברין דפחות משיעור שורפו צמקום שלא צמקום אכילתו, רק בכשיעור כזית או כביצה, ולכן אמר דהנותר בבשר כשיעור ובלחם כשיעור ולא אמר והנותר בבשר ולחם, רק ובלחם לחלק שם באש נשרפו, ולכן אמר נשרפו שהם נשרפו פתח אהל מועד (שלחן לפתח אהל מועד לא תלוא), ולכן לא אמר באש נשרף, ולכן אמר בבשר ובלחם להורות שאין שיעורין מלטרפין, דאם יותר בשר פחות משיעור ולחם פחות משיעור אינן מלטרפין ואינו לריצין לשורפן רק בעזרה רק שורפו בכל מקום, ויעוין חוס' פרק כלל גדול ד"ה על חרישה כזה, ודע דתנן במעילה ושהה בחודה הבשר כו' והלחם דמלטרפין ליותר יעוש להתחייב משום נותר וכן תנן כל הנותרות מלטרפות, ויש להסתפק דלמא דוקא כי נותר כל חד כשיעור או יותר אז אחרי זה מלטרפין, כי אכיל פחות מזה מלחם ופחות מזה משיעור, אבל כי לא נותר רק פחות משיעור מזה ופחות משיעור מזה אין מלטרפין, וכיו"צ מלאנו לבעלי חוס' ביומא דף פ"א ד"ה כל שטומאתו ושיעורו שזה מלטרפין ויש להאריך בזה ואין כמ"ק, ודויק:

ומפתח אהל מועד לא תלואו וכו', רבינו משה בן מימון כתב דכה"ג היה לו בית בירושלים ואינו זו משם לעולם, בטת מלא זה רבינו באיזה מקום, אך בזה נתגלה לנו דאיל מלוואים היה מורה על מורס משלמי יחיד שוק וזה שנוהגין לדורות, וכמוש"א והיו לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל כו' ותרומה יהיה מזבחי שלמיהם, והנה בני אהרן שנמשחו היה להם דין כהן משיח לכל דבר כמוש"כ הקדמונים, שלכן אמר להם מן המקדש לא

משך

שמיני

חכמה

וזבחו שלמים בלבור. וזבחה אחד היו משותפים כל ישראל והמלך. שהיה קרבן לבור ודוק, ומשמע לן דאף ע"ג דכל בעלי חוברין סומכין וסמך המלך לא מתערב לסמוך משום משתמש בשרביטו של מלך כיון דסמך למטה ודוק. אולם קרבן לבור אינו טעון סמיכה ודוק, ועיין דברי הימים ב' ק' כ"ט ודוק. וכיון שקרבן שלמה היה קרבנות לבור למיטב איש דמייתי דפר היה קרב בבכ"ד ומסולק מה שנתקשה בגזרות ארי על יומא דף כ"ו יעו"ש:

ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם. הענין, דאחרן היה לריך כפרה

על אשר היה סבה לעשיית העגל וכמו שאמרו קח לך עגל בן בקר יבא עגל ויכפר על מעשה עגל. וגמלא ד'ישראל, שהיו סבה שיטעו אחרון העגל היה להם חלק בחטא של אהרן. ולכך בעגל של אהרן נתכפרו שניהם אהרן וישראל מה שהיה להם חלק בחטאו. ובפרט כי אמרו בשבת כל מי שחבירו נענש על ידו אין מנכיסין אותו במחילתו של הקב"ה וגם כאן אהרן נענש על ידו במיתת נדב ואביהוא וכמו שאמרו תפלה עושה מחלה ולכן היו לריכים כפרה גם בחטא אהרן שחטא על ידו. ולכן העגל של אהרן כיפר להם ג"כ מה שחטאו בסבת שהחטאיו את אהרן ודו"ק:

ועשה את חטאתך ואת עולתך כו' קרבן העם. פירוש דהחטאת הקריב את החלבים ע"גו

מזבח קודם ששחט את העולה משום דנשקף וחי' ל דין אחר. ובקרבן העם שחט וזרק החטאת קודם והקריב ע"ג המזבח איברי העולה קודם לחלבי החטאת כדין שבמנהג, שאיברי עולה קודמין לחטאת להקטרה. לכן אמר ויקרב העולה כו' כמשפט ולא אמר כראשון. שהקריבה ע"ג מזבח קודם חלבי חטאת ודו"ק:

ועשה את קרבן העם וכפר בעדם. קרבן העם שער עזים ועגל וכבש ב"ש. רש"י. לא פרט שור ואיל משום דבשלמים לא מלאנו כפרה רק חטאת ועולה דכתוב בויקרא וגרלה לו לכפר עליו וכמו דאמרו ביומא דף ל"ו דמתודה עליו. אבל בשלמים כתב ר"מ פ"ג שאינו מתודה וזה וכפר בעדם ודו"ק: **וישחט** את עגל החטאת ויקריבו בני אהרן כו' ויטבול אלבצו בדם. הנה בשארי קרבנות

כתיב וימליאו אליו את הדם וכאן כתוב ויקריבו. והג"ל פשוטי. דזה היום היה יום ראשון לעבודה באהרן ונתחנך אהרן בעבודה, ורלה להתחנך בכל ד' עבודות שחיטה. קבלה. הולכה וזריקה. ולכן וישחט כו'. והנה בכל מקום בחטאות החיטאות כתיב ולקח הכהן בלבו

ירושלמי יומא הלכה א'. בשמיני איתתנא תני נמשה ואית תנא תני לא נמשה כו'.

מ"ד נמשה נתפרק ומ"ד לא נמשה לא נתפרק כו'. מ"ד נתפרק ניחא דכתיב שבעת ימים תכפר על המזבח [כל"ל]. וזה ט"ס. וז"ל מ"ד לא נתפרק ניחא דכתיב שבעת ימים תכפר על המזבח [פירוש שבעה ולא שמונה] מ"ד נתפרק מה מקיים שבעת ימים תכפר על המזבח. פירוש. הלא גם ביום שמיני כפר עליו בשמן המשחה כפרה שהיא בדם פירוש. דהמשיחה אינה קרויה כפרה. רק קידוש. וכפרה בדם לא היה רק שבעה ימים. וע"ז מסיק כהדא דתני ע"ז וע"ז היו מזין עליו כו'. כדי שיכנסו המים תחת דם דר"י רי"א תחת דם ושמן המשחה. פירוש. דעיקר דרשה מן לוח ד' לעשות לכפר עליכם. וא"כ אם הכפרה היא רק על דם. לכן אמר נכנסו מים תחת דם. ואם נכלל בכלל כפרה שמן המשחה הלא אי"כ נכנסו המים תחת דם ושמן המשחה. וזה פלוגתא הנך תנאי. דאם נמשה בשמיני הלא כתיב שבעת ימים תכפר על המזבח. ועל כרחין דהכפרה אינו רק בדם. לא בשמן המשחה. וזה ברור בפירוש הירושלמי:

בתוי"ב. אחס י"ש לכס תחילה וכוף תחילה שגאמר וישחטו שער עזים. פירוש. דעל מכירת

יוסף י"ש קלת אמתלא משום דיוסף לא הי' לו להביא דבתם רעה ליעקב רק הי' לו להוכיח בעלגמו. אבל עכשיו שחור שהוכיח אותם הרגו שוב נתעורר עליהם חטא מכירת יוסף שאינם מקבלים תוכחה ודו"ק:

ישור ואיל לשלמים לזבח לפני ד'. פירוש שיחטא אותם ואחר ששחט האיל זרק דם השור. וכן

כתוב לקמן וישחט את השור ואת האיל. וימליאו בני אהרן כו'. הרי דזרק הדם אחר שחיטת שניהם. לכן כתוב וישחט את השור ואת האיל. ואת פסקיה קרא להורות דלא היה שוחט בסכין אחד שני הראשון כאחד. דזה אסור (חולין כ"ט) ודוק:

ישור ואיל לשלמים. וגרלה דהיה הוראת שעה שלמים היינו קדשים קלים בלבורי. והכהנים היו

האוכלים במקום בעלים שהם במקום ישראל קיימו. רק שהיו נאכלין לשני ימים. לכן אכלום הכהנים למחרת משום אניעות דלא הותר אכלם רק חזה ושוק שאכלו מיד כהונה שבכל שלמים היו לכהן המקריב הותר בהם אניעות ושאר הבשר אכלו למחרתו ודו"ק. וזה כוונת הפסוק והמלך וכל ישראל עמו וזבחים זבח לפני ד'. דשלמים קדשים קלים לא מלאנו

בלבור רק בשמיני למלואים. וכן שם היו מלואים

ואכלה החלב היא אכלה גם הדם, וכמו שאמרו אש של מעלה אוכלת ושותה ולכן כתוב אשר ילק מים על ידי אליהו, שהמים שילק בהם הכרמל נשרף באש של מעלה ודוק:

ואת העולה המליאו אליו הנתחים ואת הראש. לא זכר כאן הפדר כמו בויקרא גבי עולת בקר ולאף, וכמו צפ' לו. נראה דטעם דלריך לבסות בהפדר את הראש משום דנותנו ע"ג האש ואמרו פרק גה"ג ל"ג רישא דכבשא כו' מידב דליב יעושי, וא"כ יוזב הדם מהראש ויכבה האש. ויעוין זבחים דף ל"ג מולפו ע"ג האשים והא קא מכבה וכתיב לא תכבה, לכן מכסהו להראש בהפדר, ובחורכ אמר טעם אחר מפני שזה דרך כבוד של מעלה (ואולי חלי) אם אינו מכון מותר. יעוין בזבחים) אבל כאן שלא ניתן האש ע"ג המזבח, רק אש של מעלה ירד ושרף הכל (יעוין רשב"ם). לכן להראות גודל הגם אז הי' המזבח שלא לבסות הראש ומידב דליב מצית השחיטה ונתמלא דם ובכ"ז אש של מעלה אוכלת ושותה כמו באליהו שגם המים לכחה. יעוין סוף פ"ק דיומא ודוק: **ויקרב** את המנחה וימלא כפו ממנה כו'. מה דהקדים המנחה לקרבן שלמים, אף דבפרק כל התדיר אמר דמיני דמים קודמין למנחות, נראה לי משום דמנחות הנקמין איכא גם בצבור דעומר ושתי הלחם של צבור, אבל שלמים ליתנהו בצבור משום דשלמי עזרת הם קדשי קדשים והקר שלמים הוי קדשי קלים כמוש"כ תאכלו במקום טהור, לא במקום קדוש וקדשי קלים ליתנהו בצבור והוי המנחה כדדיר נגד השלמים, לכן המנחה קודמת. ועיין פרק כל התדיר דף ל"ג אדרבא מנחות קודמין שכן ישנו בצבור דביחיד כו'. וא"כ כאן מנחת התדירה קודמת, ואין זה ענין להך דבטי בגמ' שם בתדיר ומקודש מי קודם, דכאן המעלה משום דמיני דמים קודמין אין זה כמקודש. ועוד אפשר דחלי' אם ילפינן דורות משעה. עיין מנחות דף י"ט, דלכן אמר שמואל דלא ילפינן לענין יד ששם חטובה ממני דמים ולכן הקמינא היה צכפו ודו"ק:

וימלא כפו ממנה, לא אמר וימלא קומצו משום דקף מלאו גם כף אחת, כף תומרי, שאין פרוז ביניהם, כן היד בזמן שאלצעתיו סמוכים והבשר ממלא, שאין הפסק ביניהם כלל נקרא כף. ולכן אמרו יומא ריש פרק הולילו לו דבין הבינים של קומצו הוי ספק ואם לא קמץ איש שמן ונכנס בין אלצעתיו מקטיר הך דבינים לשם עלים יעושי, וכיון שהגית אש ועלים על המזבח משום שאש מן ד' אכלה

לצר בחטאת הפנימי דכתיב וטבלי ואמר הגמרא צפ ק דזבחים דמשיה כתיב וטבל להורות דעבודה חשובה מפגלין בה, וכאן כתוב ויטבול את אלצעו צדס להורות דטבילת אלצע היה עבודה חשובה כמו בחטאות הפנימיות. וטעמא דהא היא היתה נשרפת בחוץ לעזרה, ולכן אמר בתו"כ, דהוא דורן לפיו של שטן שנשרף כדן חטאת הפנימי, וכיון דטבילת אלצעו היה עבודה חשובה הרי קיים הולכה בהולכה אלצעו, וא"כ עשה כל ארבעה עבודות שחיטה, קבלה, דשוחט מקבל כדאמר פרק צ' דיומא, והולכה באלצעו, לכן כתוב ויקריבו צ"א את הדם, שהם הקריבו הדם ועשו ההולכה ברגל משא"כ בהך כתיב וימליאו שהוא עשה ההולכה ברגל להמזבח ופשוט.

או לפי שחטאת נעשה למעלה, לכן כתוב ויקריבו שהוליכו הדם אליו, אבל עולה ושלמים הן למטה מחוט הסקרא ובמשכן הרשת, לכן כתוב וימליאו ופשוט: **ויקריבו** כו' את הדם אליו. הענין דבני אהרן היו ארבעה ולכן רלו להשתתף בעבודה להתחנך, לכן קבלו דם החטאת בארבעה כוסות כל אחד כוס לבדו, ומכל כוס היה נותן ממנה אחת ובזה השיירי יספכו ליסוד (זבחים ל"ד). ולכל קרן הושיט לו אחד מבניו הכוס לכן כתוב ויקריבו בני אהרן את הדם אליו, היינו שבאו אליו כל אחד בקרן אחר ולא באו אליו תיכף עם הדם, וכן בשור ואילי, שזריקת דם היה כאחד וכל אחד טעון שתי מחנות שהן ארבע, קבלו דם השור והאיל בארבעה כוסות, כל אחד כוס והושיטו לאהרן, לכן גם שם כתוב הדם אליו, אבל בעולה שאין 'כאן רק שתי מחנות הלא קבלו הדם וכולן הושיטו לו הדם, שהוליכו הדם כולן כאחד, ולכן כתוב אליו את הדם, שכולן קרבו אליו עם הדם ודו"ק:

ואת הדם ילק אל יסוד המזבח, ביונתן לקדשה ליה כו'. הגה במקום שכוונת התורה הוא על הקרבן שללורך הקרבן יתן הדם על היסוד כתיב יספרי, אבל במקום שמדבר שהוא ללורך קדושת המזבח כתיב וילק וכמו וילוק על ראש אהרן לקדשו, ולכן בכל מקום צפרשה זו שכתוב ילק מתרגם לקדש ליה ודוק. ויתכן כי ילק הוא מלשון מולק ולכן במקום שהדם יולא לחוץ כתיב ואת הדם ישפוך וכמו שאמרו יולאין לנחל קדרון כו', אבל כאן הי' הדם נשאר על היסוד וכמו שהשמן שנתן על ראש אהרן היה מולק וקיים, כמו שאמרו בעין שתי טיפות מרגליות כו', לכן לא כתב יליקה בבני אהרן רק משיחה, וכאן הדם שעל היסוד הי' קיים והאש שילאה מאת ד'

משך

שמיני

חבמה

אכלה אותם כמו שפירש רש"י לכן לא היה יכול להקטיר אותם לשם עלים ולכן הקפיד שלא יכנס בין האלצטות מאומה ודוק:

וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. במשנה ר"י אומר אף כה"ג מגביה ידיו מן הליץ שנאמר וישא אהרן כו'. נראה דאמר לעולם תהא אומת לבד כו'. פניהם כלפי העם כו' ולכן ר' יהודה לטעמיה דטומאה הותרה בליבד ואינו לריך לין לר"י חזינן דגדול כח הליבד שקרבנותיהם אינו לריך לר"י לין לכן מפני כבוד הליבד אז מגביה ידיו מן הליץ שכבודם גדול מכבוד הליץ:

ויבוא משה ואהרן אל אה"מ. עיין רש"י שהביא מחומ"כ שמהרן היה מלשער ואמר יודע אני שבעם הקב"ה עלי. ואפשר שמה ג"כ היה מלשער דאחר העגל לא יכלו להביט באור פני משה כי קרן פניו וכמה גדול כחה של עבירה שמתחלה ראו כבוד ד' כאש כו' ולסוף בפני משה לא יכלו הבט כו' רז"ל ובאה"מ הסיר משה המסוה מפניו ונאמר ובא אהרן ומשה אל אה"מ. הרי היה יכול להביט דנתכפר להם חטא העגל. וכאשר לא ירדה שכינה הרי לא נתכפר להם החטא ומה שיכולים להביט ע"כ הוקטן מעלתו ודוק:

ויקחו בני אהרן כו' וישמו עליה קטרת. פשט המקרא נראה דהם הקטירו הקטרת במזבח החיטון וכן נחזו בתוספות עירובין דף ס"ג תוד"ה מאי דרוש יעו"ש. וטעמם היה דמה שזה להקטיר במזבח הפנימי משום ששם היה קדש הקדשים והוא מעגלמותה קודש הקדשים וכן כתוב בראש כי תשא במקום אשר אועד לך שמה. וכעת שהכל ראו את הכבוד במזבח החיטון היה עולה על דעתם שדין מזבח החיטון הוא כמזבח הפנימי וטעמו מפני שראו שקרבן חטאת של אהרן נשרף והיה בדמיונם שקדושת המזבח בשמיני דין היכל יש לו וכל חטאת אשר יבא מדמה אל הקדש פנימה באש נשרף. שכל חטאת פנימי נשרפת. ולכן נשרף פרו של אהרן ולכן הקטירו על מזבח החיטון ונשרפו. לכן על שער החטאת כפשוטו שעל שער העם קאי שחטאת העם נשרף דרש והנה שורף ולכן ויקטוף על אלעזר ואחמר בניו העותרים שאף הם היו ראויים לשרפה (סוף יומא). שלדעתו שטעו שדין חטאת בשמיני שהכל ראו הכבוד במזבח החיטון הוי חטאת דין חטאת פנימי יש לו ונשרף. אי"כ זה הטעיות של נדב ואביהוא שמפני זה הקטירו במזבח החיטון וא"כ גם הם ראויים לאותו עונש ודוק. אמנם

רבותינו פירשו באופן אחר. יעוין בתו"כ **דוא** אשר דבר ד' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד. פירוש כי מיתחם היה הכרחי עבור שכל האומר הקב"ה ותן הוא יותרו מעוהי ד' ישראל חטאו בעגל וגללו עדים והסיר העין ובטלה כל מעלתו ואחרי תפלת משה והבאתו זהב למשכן חזרו ענני כבוד ושכינה שורה ביניהן והקימו כהנים ולוים ואש יראה מן השמים אי"כ ואמר ישראל הקב"ה נח לרעות וכרגע חיש קל יתנחם על הרעה והקב"ה ותן הוא לכן היה לריך להראות כי לא מחשבותם מחשבות השי"ת ולהראות בענין קל מאוד אשר ביום חתונתו והקימו לכהנים לשרת בבית ד' עבור דבר אחד. אשר לא היה נשרפו לפני ד' ולהראות כמה גדול כוחה של עבירה. והקב"ה ישוב במאזני דק ומשפט על עון קל. וזה שאמר בקרובי אקדש ואז על פני כל העם אכבד אראה כבודי לישראל אבל לולא זה לא אוכל להראות כבודי לבני ישראל למען לא ידמו כי בן אדם הוא ונשא פשע בלי משפט. חלילה מאלקי משפט לא יעשה משפט. וכיון שהגיד לו שזה סבה להשראת השכינה בישראל וידום אהרן. וזה שאמר ואחריכם כל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ד' כי בגללם נשרפו עבור חטא העגל ובסבתו ודוק.

ובמדרש ויקהל טוב שם משמן טוב. טוב היה שמותו של חנניה משאל ועזריה משמן המשחה שנמשחו נדב ואביהוא כו'. הענין דע"י חנני משאל ועזריה היה קדוש השם גדול מאוד עד דנפל נבוכדנצר ואמר בריך אלה כו'. וכל דיירי ארעא כלל חשיבו ואמר זה ברבנות ובדביקות עלומה ובהתפשטות הגשמי ובהכנעה עד כי אמרו חז"ל כי רלה לגנות ספר תהלים שהדביקות חזקה אללו למאוד. ובא מלאך וספרו על פיו. הענין שנתעורר כח תאוה ובלבל את שכלו והאביד התפעלותו ורגשותו הגדולה לאלקים וכמו שאמרו מלאך הממונה על התאווה במד"ר פ' וישב על פסוק ויט. אליה כו'. וכן אמרו בחלק בשעה שילא חמ"ו באו כל אומות העולם וטפחו על פניהם של ישראל אמרו יש לכם אלקי כזה כו'. והיו יראים כל העולם מהשי"ת יראת הרוממות על טובו וחסדו ויכולתו לשדד הטוב. אבל בנדב ואביהוא היה נקדש במכובדי והיה יראת העונש שחלו כל ישראל מפני השם לעבור על מצוות דאף לבני פלטיין דיליה לא נסיב אפיין כש"כ לאחריתי ולכן טוב שם משמן טוב. **וייתר** בזה דהאומנת אוכלת ושותה עבור הילד ובכ"ז כונתה לעלמה שדברים הטובים לה אף

מי שארון קולטו למיתה ובמזבח אמרו מי שמזבח קולטו לחיים. כי הארון משכן הכבוד בעלמו ומי יעלה בהר ד' ולריך לזה הזדכיות גמורה. לא כן המזבח מורה על קשור האומה בכלל אחד אל אחד ביחוסם אלל השי"ת המאחד לבניהם לכן מזין ומחבב ומזית. ולזה אמר: כיון שהקלף גדול לכן אכלה מזות אלל המזבח ולא פתח אמי"ע כמו מלואים כי הקלף גדול ורק המזבח יקלטן לחיים וכמו שאמרו המזבח קולט ודוק. ועיין זכמים ס' ובי אלל המזבח אכלהו: **ישם** בתורכ אלל המזבח ולא בהיכל אין לי אלל מנחה כו'. ול"ע דבזבחים דף ס"ג אמר דאוכלין בהיכל. ואולי כאן דלונגים היו ורק דהותרו בקדשי שעה לא היו מותרין רק במזבח. שבו היו מקריבין וקדשי קדשים הוא על שער נחשון ועגל בן בקר של אהרן ודוק:

ואכלוה מזות כו'. לפי שהיא מנחת זבוח והיא מנחת מזות שעה כו'. שלדורות אין בלזבוח מנחה נאכלת והיא דדינה כמו מנחה הנאכלת בלזבוח וזה שתי הלחם דאיקרי מנחה (מנחות מ"ו) דנאכלין חמץ. בן הכא ה"א דרק הקטרה מזה. אבל שריה נאכלין חמץ קמל"ן:

תו"כ. היא ואותה והיא כו'. לאיל המלואים ולחמו. הגה איל המלואים היה קדשי קדשים. יעוין זכמים ק"א. אבל נראה דדריש מואכלתם אותה במקום קדוש לרבות לשכות הפתוחות לקודש יעו"ש. ועל זה כתיב יאורו למעט איל המלואים ולחמו שלא היו רשאים לאכול בלשכות. רק פתח אהמ"י. מקום הראוי לשחיטת קדשים וכמו דמסיק זכמים דף נ"ו בקדשי שעה וזכור:

ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה כו'. שוק התרומה וחזה התנופה כו'. הגה דרך הכתוב לאמור לא זו אף זו כמבואר בכורות בתספות דף מ"א ד"ה הג' גר"ב כו'. לכן אמר שבמלואים היה שוק מוקף עם ההלבים והחזה היה מוקף לבדו והשוק הי' נקטר לגבוה והחזה נאכלת לכן אמר: כי חזה והשוק ג"כ נאכלו והשוק וגם החזה יגיפו עם החלבים ולא כמו במלואים. ויחנן דאמרו בפרק גה"י דגיד הנשה של עולה מעלהו למזבח וחוללו משום הקריבו נא לפחתך. שגנאי הוא להביא ירך מפורעת למזבח. וכפי הנראה להניף לפני ד' גנאי להניף ירך מפורעת ג"כ אין ליטול טרם תנופה וכן לאכילה שהשוק מפורע מגיד הנשה כתב בבואר משום שמוכר עדיין תיקון לאכול. ודוק: **במכום** טהור. אלא זו טהרה שאינה ממין טומאה לטהר מטומאת מזרע לומר שיהיו נאכלים בירושלים

אף שמוזיק לחלבה אוכלת. וכן להיפך אינה אוכלת. אבל האם. האוכלת ושמה הוא רק לטובת הילד שרק מה שלטובתו עושה. והשד הזה הוא ליטור להוילא החלב אל היונק בלא שום נגיעה עלמיות. ואלל השד אם היה היונק משפיע עליו ודאי היה טוב להשד. ולכן אמרו שני שדיך זה משה ואהרן שלא כונו מאומה לתועלתם ולא הרגישו בנפשם שום מעלה על חבריהם. רק היו כליטור המשפיע לחבירו לבד. לכן אמר משה מי יתן והיה כל עם ד' נביאים כי יתן רוחו עליהם. היינו שלא באמלעיות משה. רק שיתן עליהם והוא מקבל נבואתו באמלעיות. שלא חש רק לטובת ישראל. לא כן נדב ואביהוא שבשעה שעלו להר היה משה נגש לבדו והם עלו עמו וכל העם היו סביב להר כתוב ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו ובת"א והיו חזן כו' כאילו אכלן ושטן. הוא כמו המינקת שרונה לאכול בעלמה ולהשפיע. והיא נהנית בזה שהיא משפיעה. ולכן אמר בוי"ר פ' אחרי נטלו אפופסין שלהם מהר סיני שנאמר ואל אילי בניי לא שלח ידו. שהיו ראויים לשלוח בזה יד להכאה. רק שלא רזה לערבב שמחת בתו. שראו את עלמן שהיו גדולים מישראל ונהנו כהמינקת שאוכלת להניק אבל נהנית בזה שהיא המשפיעה ומרגשת טובת עלמה. לכן נתקדש שם שמים על ידם באופן שהיו נפרדים מן הכלל כיון שראו עלמן שהן נפרדין מן הכלל. לא כן חמ"ו כו' שמה ראו שמסרו כו' פירשו הקדמונים שהיה להן לילך כמו דניאל. עיין תוספות פרק מקום שנהגו דף נ"ג ע"ב. איך התכללו את עלמם בסכנת הזבוח לקדש שמו יתברך לרבים ולאזהבו על הבדיות וכו' שנתקדש שם שמים על ידם בזה שבאו לתוך הקהל חיים וכמו שהם התחברו אל הסכנה כן ע"י חיבורם אל החיים נתקדש ש"ש ודוק:

ולא־הבדיל בין הקודש ובין החול כו' אשר דבר ד' אליהם ביד משה. אשר דבר ד' זו הלכות (למשה מסיני) ביד משה זו גמרא. כן הגירסא בכריתות דף י"ג ע"ב ובתורכ גירסא אחרת. והפירוש עפ"י מה דאמרינן בגדרים דף ל"ח לא נתנה תורה אלא למשה כו' נהג בה טובת עין ונתנה לזרעו כו'. אלא פלפול בעלמא להבין דבר מתוך דבר. רש"י. וזה גמרא היה ביד משה. ועיין רש"י דף מ"ז ע"ב ד"ה שלא שימש ת"ח זה לימוד גמרא ודוק: **וידבר** משה כו' בניו הנוטרים. שגם עליהם היה קלף. פירוש לזה אמר ואכלה מזות אלל המזבח ולא בהיכל (תו"כ). אף שק"ק נאכלים בהיכל וכמו שאמרו בזכמים ס"ג. רק משום שהארון אמרו

משך

שמיני

חכמה

משה והנה שורף וזה בודאי לא כוונתו להלכה דכפי האמת היה לרדף עיבור לורה, ומשום זה שמדברו לעשות בלא משה לשורפו מיד שלא כהלכה קלף משה, ומפני זה טעה וסבר שהיה לרדף להם לאכול, עיין תוספות פ"ב ע"א ד"ה בשלמא נטמא כו' דהא ע"כ כו' וע"כ ד"ה ר"י ב"ב ודוק, אבל ר' יהודה סבר דטומאה לא בעי עיבור לורה וא"כ הקלף מחמת הטעות שסבר שהיה להם לאכול ביום, ואפשר לומר דבהא פליגי דחנניה סבר מפני אנינות נשרפה וא"כ הוה פסול בצעלים ובעי עיבור לורה וע"כ דהוראת שעה היה לפי שלא נאמר להם דינא דעיבור לורה, וא"כ שפיר קלף, לא כן ר' יהודה לטעמיה דסבר מפני טומאה נשרפה, וא"כ הוה פסול בגופו ואינו טעון עיבור לורה והקלף היה מפני הטעיות, ואף כי לפי שפרשו תוספות סוגיא דתמן לא שייך למ"ד מפני אנינות נשרפה דהוראת שעה עיי"ש, אולם אינו מוכרח פירושם שם למענין (ועיין קדושין כ"ב יודא קלף), ולכך בתלמודין פסחים ס"ז מביא מקרא דטעות ויקלף משה על פקודי החיל כו' ולא מהך דהבא, ועיין רש"י עה"ת שם ודוק בכ"ז.

ודע דשיעור רבינו נסים גאון דשעירה ע"ז של יחיד נשרפת והראב"ד בפרק א' ממעשה"ק תמה מנין לו זה איפוא כתיב בתורה, ופשוט דילא לו דחזיקא דעגל בן בקר של אהרן שבא על ע"ז נשרף כמפורש בקראי וזוהי למד לכל יחיד, שגם העגל היה חילון ולא סבר כפרש"י דהוראת שעה היה, ועיין ויקרא פרק ו' פסוק י' ת"ל חטאת הקהל בנין אב לכל חטאות הקהל ששפרו כו' מה זה מיוחד שדמו נכנס לפנים כו' הרי מצוה דלא כר"ג גאון ודוק.

דן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה כו', דאינו חטאת הבא על ע"ז שדמו על הפרוכת והוא נשרף ומדוע לא אכלתם כו', כי חשש שמא טעו וסברו כי הוא בא לכפר עון העגל וכמו שאמרו בתו"כ לכן אינו נאכל, והשיב אהרן איך חושב אתה אותנו למוטעים כאלה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם ובע"ז הלל העולה קודם לחטאת בהקרבה ורק הסבה של ותקרנה אותי כאלה כו', ויתכן כי אמרו כהנים אוחלים ובעלים מתכפרים ואכלו אותם אשר כופר בהם (פרק תמיד נשחט) לכן אמר כיון שחטו בניו ומיתת לדיקום מתכפרת, נעשה התועלות אשר היה מאכילתו, ולכן כ"ג מקריב און ואינו אוכל, ודוק היטב:

וידבר ד' כו' לאמר אליהם, בתו"כ לאלעזר ואחמרי, דהואיל דיני קרבנות פסולים נאמרו בכרשה

בירושלים. פירוש אע"ג דכל עיירות המוקפות חומה מלורע משתלח מהם, זה דוקא מעשה דבדר ישב שלא יסבו שאר טמאים עמו אבל אין זה מפני הטומאה, אמנם בירושלים אם נכנס שם מלורע לוקה משום לא יטמאו את מחניהם מפני טומאתו כמו שכתב רמב"ם בהל' בלמ"ק פ"ג ה"ח יע"ש, וכן כתוב והבאתם שמה ואכלתם לפני ד' כו' את שלמיכם, הרי נאכל לפני ד' וזה רק בירושלים ואכמ"ל:

והנה שורף, בתו"כ, ר' נחמיה אומר מפני אנינות נשרף לכך נאמר כאלה, ומפרש הגמרא בזבחים דמשה טעה וסבר שאין חילוק בין קדשי שעה לקדשי דורות והוא נלטה בקדשי שעה לאכול באנינותו וכמו דרריש לעיל כי כן לויית באנינות ואכלוה ועיין היטב בסוגיא, ולהקל הטעות מאדון הנביאים מבחר האנושי אחינא דמשה לא שמע מהקב"ה שיאכלו באנינות והראיה דלא קאמר זה הדבר אשר לזה ד' כדרך המקרא בכ"מ, וע"כ דלא שמע כלל מאתו שיאכלו באנינות, רק משה קאמר להם, שזה הדבר אשר דבר ד' בקרובי אקדש כו' הרי היה הגזירה קודם וכמאמרם במכילתא דמלואים פסקא כ"א מסיני נטלו להם שרצו משה ואהרן כו', אזל הקב"ה נראה מי קובר את מי כו', ועיין ק"א שם, א"כ כשזוהי הקב"ה שיאכלוה הרי ע"כ לפוס מה דגלוי לשמו יתברך שימותו ויהי אונגין ואפ"ה יאכלוה, וע"ז השיב אהרן לא כן אחי אם שמעת בקדשי שעה היינו שוהי הקב"ה לאכול וע"כ דאף באנינות, אולם בקדשי דורות שאמר שהשעיר יאכל אינו להתיר באנינות, רק הוא הלכה לדורות, שלדורות השעיר תאכל, אבל השתא באנינות אסורים באכילה, ומנא יליף מקריח דמעשר, וזה שאמר וישמע משה ויטב צעניו ע"ד אם חכם בני כו', דמדת קו"ח היה משה הראשון שדן קו"ח בעלמו מה ישראל כו' אני שהדבור מאזי כש"כ שיש לי לפרוש מאשתי (ועיין הקדמות בית מאיר וכוון בזה לדעת ר"ת בספר הישר), ודוק היטב:

שם בתו"כ, א"ר יהודה חנניה בן יהודה היה דורש כל ימיו קשה הקפדה שגרמה למשה לטעות אחר מיתתו הריני כמשיב על דבריו ומי גרם לו שהקפיד אלא שטעה, הנה לכאורה תמוה דברי חנניה הלא קרא כתיב והנה שורף ויקלף משה והיה הקלף לפי שנשרף, אך כאשר תעיין תליא באשלי רברבי דהוה דפליגי בפסחים פ"ב אם נטמא הבשר טעון עיבור לורה תנא דבי ר'א, עיי"ש, ואם טעון עיבור לורה על מה שרפוה מיד משום דהוראת שעה היה, ופירשו חוס' דלא נאמרה עדיין דינא דעיבור לורה (עיין מהרש"א), א"כ שפיר אחי פירושא דקראי דרש דרש

משך

שמיני

חכמה

פו 171

דאינו לוקה ע"ז. וכוונתו דאין זה לאו גמור רק כמו ניתן לחכמים בזמן שלריך טהרה. וראיה מהא דאשקן בתוספתא דמע"ק והביאה ר"מ פ"ז מהל' יו"ט דשורפין הפרה ברגל בחוהמ"ע והא מטמאי כל העוסקים בפרה מתחלה ועד סוף, ואי משום טהרת ישראל, הלא טעוין ה"ה ג' וז' ימים ורובם יכול הטהרה להיות בהם אחר הרגל ואיך מותרין להטמאות. ע"כ דניתן זה לחכמים ואינו רק רמז ואסמכתא הך בדנבלתם לא תגעו. אמנם בתוספתא דשבועות פ"ק אמר ר' נתן לרק על טומאת גויות חייבין על טומאת מקדש וקדשיו אבל השורף הפרה כו' שהן טומאות קדושות אין חייב על טומאת מו"ק, לכן אפשר דלית בהו אזהרה בדנבלתם לא תגעו רק כטמאי נבלות דחייבין בהו על טומאות מו"ק ודוק: **בתו"כ**, כל הגוגע בהם יטמא להביא את בה"ט שלא תהיה שחיטה מטהרתה כו', ויפלא לכאורה, דהא הך קרא דריש התו"כ על אבר מן החי כמבואר באורך פרשה ד', ואיך שייך כאן הך דאין שחיטה מטהרתה, ואולי דאין מקרא יולא מידי פשוטו ופשטיה דקרא לכל בהמה אשר היא מפרסת פרסה כו' מיירי בנבלת בהמה טמאה, וקרא וכל הולך על כפיו מיירי בחיה טמאה, וקרא דוכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם לאכלה מיירי בנבלת בהמה טהורה וכמו שפרשו הפשטנים, ואל זה כוון ר' יוחנן בחולין דף ע' למדנו נבלת בהמה טהורה שמטמאה ונבלת בהמ"ט שמטמאה, ונבלת חיה טמאה שמטמאה כו', שמפרש כפירוש הפשטנים, [ורש"י פירש באופן אחר].

אך האמת יורה דרכו עפ"י מה דאמרו חולין ע"ג, מיתה עושה ניפול [באבר המדולדל] והוי כאבר מן החי ומטמא משום אמה"ח, ושחיטה אינה עושה ניפול ואין בו רק מלות פירוש בלבד, ולכן בבהמה טמאה הוי שחיטה דילה כמיתה, ועושה ניפול דכיון דאינה מטהרה מידי נבלה הוה האבר המדולדל מטמא משום אבר מן החי דהוי כניפול מחיים וקמ"ל כל הגוגע בהם יטמא, היינו באבר המדולדל לאחר שחיטת הטמאה וברור:

שם בתו"כ פ"ז פס' ו' כל הגוגע בהם יכול ככולס ת"ל מהם, ל"ע מאי רומאי לקמן מיירי באבר מן השרץ ואברים אין להם שיטור כמפורש נדה דף מ"ג ע"ב, ואפשר דיתורא דמהם דריש, דכתיב וכל כ"ח אשר יפול מהם, אך לפי דברי התוס' חגיגה דף י"א ד"ה הא כי"ל עי"ש היטב לא א"ש ודוק:

השורף

בפרשה זו דטמאים כמבואר בכורות ט"ז ובתו"כ חמש טמאות המוות ותמורת פסוהמ"ק, לכן אמר לכהנים ודוק: **אך** את זה לא תאכלו ממעלי הגרה וממפריסי הפרסה. בתו"כ גרסא אחרת, ובגמרא בכורות דף ט"ז הגירסא מנין לתמורת פסוהמ"ק שמתה ת"ל ממעלי הגרה כו' מנין לחמש חטאות מוות כו' ת"ל ממפריסי הפרסה כו', הביאור דממעלי הגרה הלא סימן טומאה שלו שאינו מפריס פרסה והוא בחון וילין מזה תמורת פסוהמ"ק שמומו ניכר, דעל מוס שבסתר אינו נפדה, ובאירך קרא דממפריסי הפרסה, שסימן טומאה שלו שאינו מעלה גרה והוא סימן טומאה שבסתר, מרבה לחמש חטאות שמומו צעליהן או נמלאו לאחר כפרה או ולד תמורה שאינו ניכר, וז"ב:

דע דתנאי דפ"ק דבכורות ר"א ור"י דסברי דגמול בן פרה טמא, רק אם סימן אחד דומה לאמו והוא אפילו בשעריו וכיו"ב טהור, מפני שאז חזינן שאינו אללו רק מקריי לא בטבעיות, יעו"ש היטב בתוספות, ולפ"ז יתכן מה דבשפן אמר ופרסה לא יפריס בעתיד, שמדבר על הזכר הנוול מן הנקבה טהורה, והוא פרסה לא יפריס, פירוש שאם דומה לגמרי לשפן שרואין אנו אללו קליטת פרסותיו הוא ענין השתנות טבעי לא מקרה, שהמקרה לא יתמיד, ויאות לומר עליו בעתיד לא יפריס, אבל אם מקלת דומה לאמו הטהורה, א"כ קליטת פרסותיו הוא ענין מקרי ואינו טמא, ובארכיבת שהיא נקבה, יעוין ראב"ע, אמר, שאף אם תלד מן שגס פרסותיו כדוקות, וזה טהור הבא מן הטמא ג"כ טמא אעפ"י שהוא מפריס פרסה, מ"מ כיון שטולד ממין שפרסה לא נפריסה בעבר טמא, כן יתכן ודוק:

מבשרם לא תאכלו ובנבלתם לא תגעו, פירוש כמו שנקרא עסק משלח יד, כן נקרא בשם מגע, ופירוש שלסחור אסור בנבלתם, ודוקא מחיים, שאינם עומדים לאכילה מותר כמבואר בירושלמי הביאור תוספות ב"ק דף פ"ב ע"ב ד"ה לא יגדל אדם יעו"ש, ועיין תו"כ:

ובנברתם לא תגעו, דרשו מכאן דחייב אדם לטהר עצמו ברגל, ויתכן להיות הא דהאמינו ע"ה ברגל על טהרות, משום דהלכה כחכמים דאמרי איזוה ע"ה כל שאינו מניח תפילין (ברכות מ"ו) וברגל דאין שום אדם מניח תפילין, [דגם חוהמ"ע לאו זמן תפילין] אין כאן סימן מי הוא חבר, לכן האמינו וטהרו מגע ע"ה ברגל וכמו בכלי חרס דהאמינו יעו"ש סוף חגיגה:

ובנברתם לא תגעו כו' ברגל, יעוין בר"מ

משך

שמיני

חכמה

השורץ על הארץ וכו'. בתו"כ פרק ו' פסקא ו' אינו אלא השורץ יטמא עכבר שחיו צער וחליו אדמה שאינו שורץ לא יטמא. ודין הוא טמא חולדה וטמא עכבר מה חולדה כמשמטו אף עכבר כמשמטו כו'. פירוש דאם הוא ממעטינן מחמת שאינו פרה ורבה הוי מטהרין אותו לגמרי ואם הוי מקשינן לחולדה הוי מטמאין אותו לגמרי אף אם נגע באדמה שלו. לכן כתיב בשרץ, והוא כמו דדרשינן בכ"ד בשרץ עלמו יש טהור ויש טמא. בבשר טמא ואדמה שלו טהור. ומסולק קושיית התוספות שהביא הק"א ודוק:

שם. הטמאים מלמד שמצטרפין זה עם זה כו' דם בבשר כו' בין במין אחד בין משני מינים. הנה במסכת מעילה דף י"ד קאמר כאן בכולו כאן במקלותיו ופרש"י דאם פירשו משלשים שלמים או מלטרפין אבל אם פירשו ממקלתו אינו מטמא בלירוף יעו"ש. ולדעתי למדו זה מהכתוב. אלה הטמאים לכם בכל השרץ היינו שהשרץ שלם, שיהא כולו או מלטרף אף משני מינים ולכן כללן בטומאה חדא ודוק:

אשר יאכל. בתו"כ פרק ט' יכול כל אוכל ת"ל אשר יאכל פרט לאוכל סרוח. עיין ק"א דפירש על המחשבה, וזה לשיטת הראב"ד אבל להרמב"ם כל אוכל סרוח אינו מקבל טומאה אף אם היה ראוי מעיקרא קודם שנסרח לאדם והיה מאוכלי אדם ג"כ אינו מקבל טומאה. ול"ע להראב"ד הך דמשני הגמרא פסחים דף י"ח ורב אשי אמר לעולם בטלו במטיה לגמרי משום דהו"ל משקה סרוח דהא מעיקרא היתה ראויה לשתיית אדם ואמאי אינה מטמאה בשר. ול"ל לראב"ד דלטמא אחרים ודאי אם נפסלו מאכילת אדם או משתיית אדם או אינה מטמאה אחרים וזה מוזר ודוק:

ידיו לכם. בתו"כ יהיו לכם כל שהוא ללרכיכם לרבות ידות הכלים, מכאן אמרו האבן היולאת מן התמור. מה מדוקדק לפ"ז לשון הפסוק טמאים הם וטמאים יהיו לכם, שלא מלאנו בכל הפרשה רק שקן הוא לכם, טמאים המה לכם, אבל כפילות המאמר לא מלאנו, ולפ"ז מדויק, דכבר פירשו תוס' דאינו שייך שיהי יטמא בכלי חרס, דלא עדיפא מגזו דכלי חרס, רק כשטומאה בתוך התמור נטמא גם היד, ואם נגעו אוכלין ביד הם טמאים. וכן פסק רמב"ם עיין משנה למלך. נמצא דלא תוכל הטומאה להתחיל מן היד, רק הטומאה תבוא מהכלי חרס אל היד, וזה שאמר טמאים הם, פירוש שהשרץ טמאמן קודם, ומה טמאים יהיו לכם, היינו גם היד שהוא ללרכיכם:

אבל שתחיל הטומאה מן היד בלתי אפשר. ולכן לעיל פרק ז' יליף לידות הכלים היינו כלים של שטף וכמו דכתיב יטמא עד הערב. ולכן מהני היד שאם נגע היד מקבל טומאה כיון דמטמאין מגזו, ולכן דריש כל הנוגע בהם שאפילו אם נגעו ביד ג"כ טמאים. ועיין משל"מ ריש פרק י"ז בזה. ודוק:

שם בתו"כ פרשה ט'. ריהב"א וטוגע בנבלתם יטמא במגע הם מטמאים כו' מטמא במשא כו' א"ד שיטמא במשא. פירוש, ולפ"ז כי גמרינן מקריח דמטמא במשא הוי אמרינן דיו מה התם אינו מטמא רק בכזית, כן הכא אינו מטמא רק בכזית וא"ש דכתיב לעיל כל הנוגע בהם במוחם יטמא היינו דהתם מיירי בכעדשה וכמו דדריש לעיל בהם מהם ולכך אינו מטמא רק במגע, אבל הכא סר"א דבמשא ג"כ מטמא. היינו בכזית קמ"ל, ולכך כתיב בנבלתם, היינו כמו גבי חיה דכזית אינו מטמא במשא רק במגע ור' עקיבא דריש וטוגע למילא אחריו, והא דאינו מטמא שרץ במשא יליף מאשר היא לקמן פרשה ו' פסקא ג' עיי"ש דזה קאי לרע"ק ודוק:

ינגוע בנבלתם יטמא. בתו"כ ר"ע אומר לרבות כלי עלם כו' אי"כ למה נאמר עזים פרט לעופות. הנה בתוספתא והובא בר"ש כלים פ"ג חיבר להן חוט או משיחה מן דבר הגדל בארץ טמא כו' הרי דמדמה להעושה כלים מן הים דתקן פ"ז דחיבר להן חוט טמא ויעוין היטב בתוספתא ב"מ פ"ז. וטעמא דכל מה שצ"ס וגדל במים אינו טמא. ולכן טופות דנבדלו מן המים, יעוין חולין ריש פ"ב, אין בנבדלים מן המים טומאה בכלים, וכי חיבר עליהם חוט או משיחה מן הגדל בארץ הו מקבל טומאה. ויעוין בתוספתא דנראה דכוונתו דבכלים של גלל או אבנים ואדמה אם חיבר להן דבר המקבל טומאה הטמא בטומאתו והטהור בטהרתו, היינו כלי הגלל או של אבן טהור. ודוקא הבאים מים וכמו דמפרש ר"י שם שט"י עליה טמא. ומפני זה מסולק קושיית תוספות בבב"ק כ"ד אמאי לא ממעט דבר שאין במינו קרב למזבח יעו"ש. ולפ"ז לענין טומאה תלוי במה שהוא בביראותו מן המים ודוק:

ער כל זרע זרוע. בתרגום יונתן באורחא די יזרע כו'. כיון אל דברי הגמרא. בהעור והרועב כדרך שמוציאין ב"א לזריעה מטה בקליפתה כו'. דליתרבי שומר לטומאה קלה יעו"ש ודוק:

תו"כ פרשת י' פסקא ד', לכם להביא בהמה טמאה שטמאה במשא. פליאה הא קרא כתיבא בזה לעיל לכל הבהמה ושופעת שטע כו' וכל הולך על כפיו

כתבתי דרך אחר בפירוש התו"כ ע"י: **ורא** תטמאו בהם ונטמאתם גם. בתו"כ יכול אף דמס וחלכם כיו"ב ת"ל בם אחת מטמא וא"ל מטמא בדמס וחלכם. יתכן דהתו"כ מפרש דקאי על הנזכרים מעיפוש הפירות וכפירושו שאז לוקה עליהן ואפילו פירשו לאחר מיתתן מן הפרי מספקא בגמרא אי לוקה. יעוין שיטת רמב"ם. לכן יאמר דאם דמס וחלכם פירש מהם אז מותרים הדם וחלב כאילו היו תוך הפרי ודו"ק. ויתכן לדרוש בהם ולא בתערובתן כמו גבי צע"מ ביומא ובזבחים ע"ז וקמ"ל דלא חשבי דר"י ובטלי בתערובות כמוש"פ הפלתי משום דאינן אסורים עד שיפרשו ולא הו"ו דר"י ודו"ק היטב:

רהב"ר בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל.

בתו"כ הוצא ברש"י בין טמאה לך לטהורה לך בין נשחט חזי של קנה לרובו של קנה. בין שנוול לך סימני טרפה כשרה לנוול בה סימני טרפה פסולה. הגה בשילהי נזיר דריש ספק נגעים טהור מנא לן כו' דאמר קרא לטהרו או לטמאו פתח הכתוב בטהרה תחילה ללמדך שספק נגעים טהור. ולעולם יש לך בספק לטהר שאופן הטהרה חזי ביותר. שאף ספק טהור. לכן פתח בו הכתוב תחילה. ולכן ניחא גם כאן שהבהמה בחזקת שלא נשחטה עומדת וספק אם נשחטה או לא. אוקי בחזקת שלא נשחטה. ולכן כתיב הטמא קודם שרוב לדדן טמאים. ובין החיה הנאכלת קאי על טרפה ונשחטה בחזקת היתר עומדת. ואף ספק דרוסה דלתייליד רשותא מחיים שיטת רבנן קדמאי דמדרבנן חוששין לא מן התורה לכן כתיב הנאכלת ברישא שרוב לדדים הם נאכלים ודו"ק:

הפ"ה. ודוד מכרכר בכל עויו. עויו זו תורה שנאמר ד' עויו לעמו יתן כו'. עויו זו

תפילין שנאמר נשבע ד' בימינו ובזרוע עויו וזה דוד היה מלך שנכנס ויולא וס"ת עמו וכן היה מניח תפילין והיה מכרכר לפני ד' וכמו שאמרו ריש פרק א"ע קא בדת טובא א"ל בכל עלב יהי מותר א"ל אנא תפילין מנחנא ודוד היה מוכתר בתפילין ובדת טובא לפני ד' וזה בכל עויו. בכל דבר הנקרא עויו: **בכר** הדברים האלה וככל החזיון הזה דבר כו' אל דוד. פירוש. שכן שהבטיחו על בניו שאם בהעשות יוכיחנו בשבט ובנגעים וחסדו לא יסיר מאתו כן דבר אל דוד בעלמו שיוכיחנו ויילטרע וכמו שהיה כשהרג אורי' החתי נפרע ארבעתים ומגופי' אחפרעו דששה חדשים נלטרע כדאמרו ביומא דף כ"ב יטו"ש. ורמז לדוד עלמורק שלא פירש אלא

כפיו כו' והטמא את נבלתם יכבם בגדיו כו'. הרי מפורש שמטמאת במשא. אך התו"כ דריש לה לעיל על אבר מן החי אבר מן המת. אבל על בשר נבילה שהיא מטמאת במשא לריך לרבות. אך לפ"ז מאי קאמר השך יוכיח כו' ואין שמיטתו מטמאת ואין מטמא במשא. ניחא מה לשך שכן אבר מן החי אבר מן המת שלו ג"כ אינו מטמא במשא. תאמר לבהמה שאברים מן החי ומן המת שלו הם מטמאים במשא. לכן אף בשרה מטמאה במשא. וז"ע כעת:

והאובל מנבלתה יכבם בגדיו. אכילת נבלות הלא היא באיסורי. ומי שטובר אינו שואל דין

טומאה. והיה ל"ל ואם יאכל וכמו שאמר ואם שכב ישכב איש אותה כו'. ועל כרחק דמיירי באוכל בהיתר שהוא חולה שיש בו סכנה או שאחותו צולמוס דמאכילין אותו נבילות. ולזה אמר שלא תאמר. שמה שגזרה התורה טומאה על הנבלה היא גדר וזהירות שלא יבוא לאוכלה לכן מטמאה במגעיה. אבל מי שאוכל בהיתר תו ליכא גם טומאה על הנגיעה והוא טהור. לכן אמר והאוכל אף בהיתר ג"כ יכבם בגדיו בשביל שהוא טוגע. וממילא מוכח דבכזית מטמאה ודו"ק:

שקץ הוא לא יאכל. בתו"כ פרק י"ב ת"ל לא תאכלום. האכילד באכילה הם אסורין. בהגה מותרין.

בגמרא דילן קאמר דכתיב לכם. ופרש"י שקץ יהיו לכם. וי"ל דזה כתיבא בשך המים ולא בשך הארץ דבהו כתיבא קרא דלא יאכל. וע"כ דריש קרא דזה לכם הטמא בשך הארץ. על הארץ. אולם לעיל דריש דאינו מכשיר את הורעים. אך איכא קראי טובא דלכם גבי שך הארץ. ומהם הך דאלה הטמאים לכם דלא מידרש. ועיין חולין פרק העור והרוטב דף ק"ח. ותמן דריש הך קרא לכם גבי תנור וכירים יותן לידות האוכלים והתו"כ לעיל פרק י' פסקא י' דריש לידות הכלים. אולם גם לכם דאלה הטמאים לכם בכל השך דריש בתו"כ פרק ז' לידות הכלים ע"י"ש ותרי קראי למה לי ועוד דלא מייתר חד לכם. וע"כ בגירסת הק"א פ"ז דמגיה ת"ל בהם פ"י"ש ודו"ק.

ולפ"ז ניחא דהך דמרבח מלכם דגבי תנור וכירים יותן ידות הכלים קאי לר"י בן מורי דפליג

על ר"ע לעיל פ"ז הכתוב אומר במטמא ואת אומר במיטמא. אבל לר' עקיבא דמפיק להו מקרא דכל המונע בהם ע"כ לכם דגבי תנור וכירים יותן מיירי בידות אוכלין וא"ש. אבל הך לכם דוכי ימות מן הבהמה אשר היא לכם דריש תו"כ לבהמה טמאה שמטמא במשא. אולם בזה איכא חלוקים הרבה בין דרשות תו"כ לדרשות הגמרא ודו"ק. ולעיל

משך

שמיני

חכמה

בנינו כן נראה באור הלשון הזה אשר לא נמלא בתנ"ך דוגמתו:

תזריע

אשה כי תזריע וילדה זכר. איש מזריע. תחלה כו'. ובמדבר לעולם הנקיבה מן האיש כו'. יעו"ש.

זוה נראה ביאור הגמרא קדושין פ"ק אהר רב חסדא האי דעדיפנא מחבראי דנסיבנא בשתסר כו'. דביאורו דרב נחמן קרי לרב חסדא חברין בפרק אין לדין ובגמרא דרב נחמן בחשן קדירה בכשפים ואמרו הני גברי כו' בפרק השולח ובגמרא דרב חסדא אמר עליהן ריש פרק מי שמת לדידי בנתיב עדיפי מזבא יעו"ש. ורבא אמר ברתא דר"ח קים לי בגוה מר לא קים לי בגויה ועוד. לכן אמר הא דעדיפנא מחבראי בברתי דעדיפי טובא משום דנסיבנא בשתסר. לכן הוא יותר לשם שמים כי נפסק ממנו חוס התאוה ודו"ק.

ת"כ. אין לי אלא הבא מידי טומאה חמורה כיוולת הבא מידי טומאה קלה טמא מת ובוטל נדה וכל המטמא את האדם מנין ת"ל לא ימותו ב'טמא' כו' אשר בתוכם לרבות כולם. פירוש עמוק. דזב ומזרע משתלח חוץ לשני מחנות [מזרע לג'] וטמא מת ובוטל נדה אינם משתלחים רק ממחנה שכינה כמפורש בפסחים וברמב"ם. וטבול יום מן הסורה אינו משתלח ממחנה ליה ודבר תורה אפילו עשה אין בו (יבמות דף ז'). וזה פירושו אע"פ דאל המקדש לא תבוא כתיב בטבול יום דאינו משתלח ממחנה ליה אבל בכ"ז הרי בא מטומאת יולדת דמשתלחת חוץ לשני מחנות דהוא חמור בעוד לא טבלה ולכך טבוי' שלו אסור במחנה שכינה אבל הבא מטומאה קלה טמא מת וז"י. שגם בטומאתו אין משתלחין חוץ למחנה ליה מנין שגם הם מוזהרין להשתלח חוץ ממחנה שכינה אפילו טבוי' כתיב ולא ימותו כו' את משכני אשר בתוכם. פירוש מה שהוא בתוכם. שהמה מותרין בטומאתן להיות סביבות המשכן דהוא מחנה ליה. וזה נכון. ומזה הוצי' נראה. דאין אזהרה רק על טבוי' לא על מחוסרי כפורים [וכן משמע פשטיות המקרא]. דל"כ לימא ולא יטמאו קאי על מחוסרי ודו"ק.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. הנה אמר קרא כן שמונת ימים ימול וידענא דיהא כן שמונה ימים היינו שגיג יום השמיני. וכמו כן דרש בפרק ר"א דמילה. וכן דרש במגילה וספרה לה שבעת ימים שגיג יום השביעי אבל כי עברו על הכן שמונה ימים הרי הוא בתשעי כשר מילתו אפילו

בלילה דהרי הוא כבר כן שמונת ימים. לכן אמר כאן דביום השמיני ימול הוא הפסק ענין. שאינו מדבר מהזמן העבר על הילד. רק שמאל עאלמו נימול ביום ולא בלילה. לכן ה"ה ב"ט יהיה ביום ולא בלילה ודו"ק. **פסיקתא.** מן חלק לשבעה גם לשמונה אמר הקב"ה אם תתן חלק לשבעת ימי נדה

או יהיה לך בן הנימול למונה. פירוש. דלריך להוסיף חלק לשבעת ימי הנדה. עונה הסמוכה לזאתה שאסור בתשמיש ואז יהיה לו בן זכר כדאמרו פ"ב דשבועות להבדיל ולהורות בין הטמא לטהור וסמך לה אשה כי תזריע וילדה זכר. ישוין שם היטב דף י"ח ע"ב ודו"ק: **בת"כ** פרק א' אמר תלמיד אחד לפני ר"ע כו'. אילו אמר וטמאה ז' ימים ביום השמיני

ימול ה"א ז' ות' הרי ט"ו יום ת"ל וביום. פירוש דהגמ' קאמר בשבת וטמאה שבעת ימים ביום השמיני ימול כל שאמו טמאה לידה נימול לשמיני פרט ליואל דופן. שנימול לא. ופריך הרי דורות ראשונים יוכיחו. ומשי ניתנה תורה נחמדה הלכה אי"כ ה"א דרך אמרה רחמנא וטמאה שבעת ימים. ומשום שטמאה טומאת לידה לכן אינם נחשבים לשמונה ימי מילה ולכך לריך שמונה ימים אחרים. ודרשינן הכי כל שאמו טמאה לידה נימול לט"ו כל שאין אמו טמאה נימול לח' וכדורות ראשונים. לכך קמ"ל וביום היינו שמיני למספר ז' ימי טומאה. לכן אמר לו ר"ע ללכת כו' והלא כבר נאמר וכן שמונת ימים ימול לכם כל זכר לדורותיכם. אע"פ דלדורות תהיה טמאה לידה שבעת ימים הרי לדורות נימול לשמונה ימים הוולדו. ופשוט:

ש"ב. תשב להביא המקשה בתוך שמונים של נקיבה. שכל דמים שהיא רואה טהורה כו'. הנה לפ"ז מה מדויק לשון הכתובים. דגבי זכר כתיבא בדמי טהרה וגבי נקיבה כתיבא על דמי טהרה. אולם לפ"ז דרשו לעיל תשב להביא המקשה בתוך י"א יום שהיא טהורה כיון דהוי מחמת ולד. אי"כ כוונתו דדמי קישו טהורים כדס טוהר שבאים אח"כ מן הולד. אבל כאן דרשו למקשה בתוך שמונים [דכן יכול להיות דוקא בגמרא חס לא בתאומים]. שדמי טוהר שלה המה קודמים וכוונתו שתשב על דמי טהרה הקודמים מן הולד שילדה מקודם. לכן כתיב על דמי טהרה. ובגמרא דרשא דת"כ בשם ר"ל:

בב"ר קדש לא תגע לרבות התרומה. וישוין מכות י"ד ובזבחים ל"ג דר"ש לקיש סבר דטמא שנגע בקודש ליקה מדאפקיה רחמנא בלשון גניעה. ולריך טעם אמאי לא אמרינן גם גבי תרומה דטמא